

VIII.

Udførlig Beskrivelse

over de

Grønlandske Sæls,

ved

Ottho Fabricius.

 Andet Stykke.

Oplæst den 30 December 1790.

I min Afhandlings første Stykke (som findes i disse Skrivters første Hefte) fik jeg kun beskrevet een Sæls Art, nemlig Svartsiden (Phoca Grønlandica), saasom jeg ved den maatte blive noget vidtløftig og anføre meget, hvortil jeg ved de følgende kan henvise. Min Pligt er nu at holde Løfte med at beskrive de øvrige Arter.

Anden Art.

Fiordſælen.

(Phoca Hiſpida.)

Denne er, næſt Svartsiden, den Art, der taſtrigt forekommer i Grønland. Jeg giver den det Danſke Navn Fiordſæl, fordi den meeſt opholder ſig i Fiordene, og ſieldnere treffes ud til Søes. I min Fauna Grønlandica har jeg kaldet den Phoca foetida, fordi den har en værre Stank ved ſig, end de andre Arter. Under ſamme Navn var den tilſorn, efter min Indberetning, anført i Müllers Prodrômus ¹⁾. Den blev da betragtet ſom en ny Art, fordi jeg fandt den ikke hos Linné; enten har han ſlet ikke kiendt den, eller ikke vidſt at ſkille den fra den almindelige (Phoca vitulina), thi han har den i det høieſte kun ſom en Udgart af ſamme under det Navn Grå Sjal ²⁾. Men Pennant har dog gjort den til en ſærſkilt Art med det Navn: The rough Seal ³⁾, hvorefter Schreber har kaldet den: Der rauhe Seehund ⁴⁾, og Erxleben: Phoca Hiſpida ⁵⁾, hvilket Gmetin ⁶⁾ har beholdt.

Dette

¹⁾ Zool. Dan. Prodr. p. VIII.

²⁾ Faun. Svec. p. 2. under Spec. 4.

³⁾ Syn. Quadr. p. 341. n. 261.

⁴⁾ Schugth. III. Th. p. 312.

⁵⁾ Syſt. regn. anim. p. 589.

⁶⁾ Syſt. nat. p. 64.

Dette Navn paſſer ſig og meget got paa denne Art, formedelſt dens ſtylende Haar, og, ſkiont dette ogſaa har Sted hos Klappmydsen (*Phoca Leonina Linnæi*), ſaa har dog ſamme andre Skiltemærker, hvorfor jeg ikke har taget i Betænkning nu at foretrække Navnet *Hiſpida* for *Foetida*, helſt da det er kun da ældſte, hos hvilke Stanken er ſaa ſicndelig.

Paa Fiordſælen Hayes ingen Figur, uden den Schreber har leveret ⁷⁾. Samme er og i det Hele ganſke god, dog ſynes den lidt ſør langlivet, og Baglallerne ere blevne unaturlige ved det, man har gjort dem fryndſede om Kanden, og ſor meget ſkilt Tærne og Svømmehuden fra hinanden, der dog løber i eet paa denne, ſaavelſom paa den Almindelige. Den ſorte Plet ved Øinene veed jeg ei heller Rede til, uden det ſkulde være en gammel Søl med nogen Hud paa dette Sted; thi mig er ellers ingen forekommen med ſaadan Plet; det er derfor Skade, at Schreber ikke anſerer, hvorfra han havde Originalen, ſom denne Tegning er gjort eſter, at man kunde vide, om det var et Grønlandſk Exemplar eller ei. Erpleben l. c. mel-der vel og om ſaadan Plet, men det ſees aabenbar, at han har udfkrevet Schreber, ſaa begge kunne kun gielde ſom eet Bidne.

Mine Tanker angaaende flere Synonyma vil jeg have mig forbeholden at tilkiendegive ved Enden af Beſkrivelſe

⁷⁾ l. c. tab. LXXXVI.

Skrivelsen, for at kunne holde andres Beretninger med samme, og derefter desiffrere fastsatte noget.

Grønlanderne kalde denne Sælart Neitsek; og da de have samme Navn til et slags Pelise med Haarene udvendte ⁸⁾, som Qvindfolkene gjøre sig helst af denne Sæls Skind, saa maae enten Sælen have faaet sit Navn efter Pelisen, eller denne af hün, hvilket sidste jeg helst vil troe, men veed forresten ikke at give Navnets Etymologie. De største og ældste kalder man Neitsidlek 2: den udvorne Neitsek; en yngre kaldes Millaktök 3: den flækkede eller Millaktör-Loak 3: den store flækkede, ligesom Pletterne løbe mere eller mindre sammen ⁹⁾. En halvvoeren hedder Neitsitsiak 3: den middelmaadige Neitsek, og den mindste kaldes Neitsingoak 3: den lille Neitsek, eller Neitsiak 3: en Neitseks Unge; dog kalder man og en nyfødt Unge Keviulik 2: den dunedede, saalænge den endnu har de bløde Haar, den er født med.

Fiordsælen har meget tilfælles saavel med Svartsiden (Ph. Grönlandica), som med den almindelige (Ph. vitulina), men og meget, der skielner den fra disse, som en særskilt Art. Fra Svartsiden skielnes den især ved et mere trindt Hoved, og kortere stumpet Snude, og fra den almindelige ved Mangel af Nattertryffet,

⁸⁾ See herom 1ste Hefte p. 144.

⁹⁾ Dog bruges dette Navn ogsaa om første Art i en vis Alder. See 1ste Hefte p. 93.

knøttet, der gjør Halsen til Anseende kortere; men fra begge skilles den ved Kroppens elliptiske Afrunding og dens stylende Haar, med mere, som vil erfares af Beskrivelsen.

Farven er paa denne Art ogsaa foranderlig med Alderen, dog ei saa stærkt, som paa første Art. De ældste, og især Hannerne, ere paa Snuden og indtil Øinene nøgne og brune; det øvrige paa Ryggen er brungraat med store hvide Flammer; Bugen eller Nederdelen er derimod hvid med nogle brungraa Pletter. Disse Pletter paa Bugen, og Flammer paa Ryggen, ere mindre og mindre fiendelige, jo yngre Sølhunden er, saa at de yngste ere ganske hvide paa Bugen, og Ryggen ei brungraa, men blaa, og paa nogle næsten sorteblaa, med ukiendelige Flammer. Ja jeg har seet dem, der have været ganske hvide overalt, undtagen et blaat eller graat Skænt langs Ryggen, og vare meget smukke; men saadanne sæde kun sielden, og kaldes af Grønlanderne Ukaleriak, eller (som det vel rettere skrives) Ukalerajek: den, der næsten er som en Hare, fordi Haren hedder Ukalek, og er altid hvid i Grønland. I Almindelighed, skönt Bugen er hvid paa denne Art, er dog Ballerne og Rumpen oven til af Farve med Ryggen, men lidt blegere, og kun neden til hvide.

Hvad Størrelsen angaaer, da kan den med Bili-
ghed kaldes den mindste af alle bekendte Arter i Læn-
den; thi de ældste Fiordsæle kunne ansættes til $2\frac{1}{2}$ Alen i
Længde,

Længde, hvilken Størrelse de neppe overstige, og disse sees fielden; men de midaldrende og almindeligste ere kun 2 Alen, og de yngste knap 1 til $1\frac{1}{2}$ Alen. Bredden er størst imellem Forlallerne, og omtrent 10 Tommer paa de almindeligste.

Den har et kort, lidet, trindt og glat Hoved, uden Ørelap, med afrundet Baghoved, og en endnu lavere Snude, der neppe udgjør $\frac{1}{3}$ af Hovedets Længde og er foran but, men til Siderne afrundet. Snuden er ellers kløftet for Enden ved en lav Fure, hvilket den har tilfælles med Svartsiden, saavel som Næsseborene, der ere halvmaaneformede, med udvendte Floie, den nederste rund, den øverste mere spids.

Munden er kun liden. Overkiæben er længere end Underkiæben, og bredere ved en nedhængende Læbe, der, saavel som Snuden, er stærk begroet med mange spidse Beldehaar, hvilke ere fladtrykte til tvende Sider, men paa de andre tvende betgæntede fra Roden og næsten ganske til Spidsen. Af Farve ere de største eller nederste hvidgraae, men de mindste og øverste ere næsten sorte, og have alle midt efter Længden en linsvold Streg, der viser hvert Haars Marv. Underkiæben er kortere og næsten legledannet.

Tænderne ere i alt 34, nemlig: 1) Fortænderne 10, alle legledannede, smaa og skarpe, af hvilke a) i Overkiæben 6; de to øverste længst og krumme, de to næste kortere og rettere, saavel som de to midterste, der ere allerbredest; b) i Underkiæben 4

af

Beskaffenhed med de 4 midterste i Overkiæben. 2) Hundetænderne 4, aldeles som paa Svartsiden. 3) Kindtænderne ere 20, nemlig: 5 paa hver Side af hver Kiæbe ¹⁰); de i Overkiæben ere størst og alle ved tvende Kløfter deelte i trende smaa Spidse, hvoraf den midterste størst og noget krum. I øvrigt ere alle Kindtænderne meget skarpe og næstens eens; kun dette har jeg fundet forskiælligt, at de tvende yderste i Overkiæben fattes den forreste liden Spids, og de 4 næst yderste paa Underkiæben have endnu en meget liden Tilfætning paa indvendte Side mod Svælget.

Dinene sidde kort fra Snuden paa Hovedets Overdeel, ei langt fra hinanden, ere maadelig store og ei saa fremstaaende, som paa Svartsiden, have en blegghvid Diesteen med en brunn Kreds; i det øvrige komme de overeens med Svartsidens.

Halsen er meget kort, bredere end Hovedet, da begge samlede blive i een og samme Tilvært bredere og bredere fra Snuden indtil Forfallerne, men Halsen fælder lidt lavere og fladere, end Hoved og Krop.

Kroppen er af elliptisk Figur, og temmelig buglerund, især paa Ryggen, da Bugen er mere flad, fornemmelig mellem Forfallerne. Fra Forfallerne run-

des.

¹⁰) Flere har jeg ei kunnet tælle paa alle de Exemplarer, jeg har seet af denne Art; dog er Kindtændernes Antal ikke saa ganske at forlade sig paa, thi paa nogle Svartsider findes og kun 20, flint 24 paa de fleste.

des Kroppen mere og mere af til en ſmalere Bagdeel, der dog ei er i Forhold ſaa ſmal, ſom paa Svartsiden, thi med Kroppens Spæl og Skind udſtyldes en god Deel ud paa Baglallerne, ſaa at Skankerne næſten ſkiules, hvilket gior den noget firſkaaren.

Forlallerne ere korte, have 5 Tæer, med 5 ſorte, krumme, og nedentil rendeformige, Negle. Baglallerne ere og kun korte (da Skankerne, ſom ſagt, for en god Deel ſkiules af Kroppens Spæl) have ogſaa 5 Tæer, der ſkiules med en for Enden fremragende haaret Svømmehud, oven paa hvilken ligge 5 hvidgraae Kløer, ſom ei række ſaameget frem eller ere ſaa føre, ſom paa Forlallerne, men ſmale og mere ſpidſe. I det øvrige komme diſſe Dele, ſaavelſom Tungen, Ørene og Rumpen, overeens med Svartsidens.

Den har et maadeligt tykt Skind, ſom er let at høre i Klæder fremfor de andre Sæl-Arter. Dette er overalt begroet med mange Haar, der ſidde loſere, men ere længere, finere og talrigere, end paa Svartsiden, derimod ei ſaa ſpidſe eller hvaffe, men bløde at føle paa, ei heller ſaa glindſende men plumpere til Anſeende; de ligge og ikke ſaa glat an paa Kroppen, men ſtyle mere ſkions op fra den, hvilket rejſer ſig af den Mængde krollede hvidgraae Laad i Grunden, der holde de egentlige Haar oprettede, og tillige gior diſſe Skind langt varmere, end Svartsidens, ſom have næſten intet Laad.

Den

Den har kun lidet Spæk, deels fordi Kroppen er liden, deels fordi den ei falder ſaa feed ſom de andre Arter, ſaa at Spækket i ſig ſelv er tyndt. Man kan derfor gierne regne en fuldkommen Fiordſæls Spæk med en god Svartside-Unges, og af de midaldrende udfordres vel 2 til 3 at ſvare derimod. Allſaa er det kun lidet brøit, men det ſamme Spæk, den har, er klarere, og til et viſt grønlandſk Brug tienligere, end det af Svartsiden.

Af Indvoldene vil jeg kun anmærke: 1) Tarmene, der ere meget ſmale og tynde, og, naar de ere udſtrakte, udgiøre omtrent 30 Alen foruden Endetarmen, ſom for ſig udgiør næſten 1 Alen. 2) Lungen, ſom paa udvendte Sider har mod Midten tvende Kløfter, det udgiør en ſærdeles liden Lungeffib. Ellers er denne og de øvrige Indlemmer, ſom paa Svartsiden.

Fiordſælen udmærker ſig ved en ſlem Stank, der vedhænger ſaavel Kjødet, ſom Skindet, dog i ſerre og mindre Grad eſter Alderen, da de ældſte ſinke ſaa utaaelig, at man gierne kan drives af et Huus ved Skindet eller Kjødet af en ſaadan Sæl; hos de Unge er dette mere umærkeligt.

Denne Sæl-Art opholder ſig meeſt i de ſtore og høje Fjorde. De ældſte (Neltſidlek) komme næſten aldrig ud til Søes, og fanges derfor ſielden af andre, end de inderſte Fiordbeboere; men de unge og midaldrende lade ſig om Vinteren ſee ved Kyſterne og i-Fiordgabene, hvilke de dog igien forlade mod For-
 ſkud, 2det Gæfte 3 aaret

aaret, og søge Fiordene, hvor de fælde, nogle før, andre senere, helst i April og Maj. Forresten opholder den sig i Grønland Aaret igiennem, og gjør ei Flyttereiser, som Svartsiden ²¹⁾.

Aarsagen, hvori den helst søger Fiordene, synes at være den faste Jis, som der lægger sig snarere om Efteraaret, og bliver længere liggende om Foraaret; thi Isen er ret denne Sæls Element, paa hvilken, og i hvis Nærværelse den helst vil være. — Dette maae dog forstaaes om den faste flade Jis, men ei om Drivisen, hvor den sjelden treffes, uden paa de løse Stykker, der kalves ud af Fiordene. — Derfor gives flest af denne Sæl-Art i Disco-Bugt, Umanaks-Bugten, og andre saadanne nordlige Fiorde, som ligge tilfrosne det meste af Aaret; og især findes den i de Fiorde, der støde til Jisblinken, det er, fremragende Jisbræet fra den faste Landis, hvilken gaaer som en Fjeldryg Landet igiennem.

Den har og sine egne Manerer, hvorved den skielner fra de andre Arter. Ved sit Ophold under den faste Jis, gjør den sig med Kloerne et lidet Hul i Isen, giennem hvilket den opstikker Snuden til Aandedrag; disse Huller blive saaledes holdne aabne og utilfrosne, som bestandige Aandehuller. Men det opkræber og paa Isen igiennem et større Baag, fornemmelig igiennem Isens Revner eller andre Aabninger,

²¹⁾ See 1ste Hefte P. 112. 113.

ger, ſom Strømmen kan have foraaſaget, og gjerne bliver den da liggende i Nærværelſen af ſamme, paa det den deſſnare kan nedſtrykte ſig, naar den mærker Uroe. En ſaadan paa Iſen opkrøben Sæl kalde Grønlanderne Outok. Det ſkeer enten for at ſove, hvile eller ſoelbade ſig paa Iſen, at den ſaaledes findes opkrøben, nu eenlig, nu flere ſamlede, da iſær de ſtore Hanner ved ſlig Samling ſlaaes og rives, hvorefter ſees kiendelig Mærke paa deres Skind, naar de fangetes. I Vandet har den næſten ſamme Manerer, ſom Svartſiden, men flokker ei ſynderlig, er ei heller ſaa nem til at ſee ſig omkring, og overhovedet er denne den uforsigtigſte af alle Sæl-Arter, og beſt at komme Skud nær, hvad enten den er paa Iſen eller i Vandet; thi den treffes endog undertiden liggende i tryk Søvn, ſom død, oven i Vandſforpen; detimod kan den længere holde ud under Vandet, uden at komme op for at trække Luſt. Paa Landet opkryber den neppe af ſig ſelv, men naar den forfølges og udmattes, kan den undertiden tage ſin Tilflugt dertil. Den er temmelig bidſk og arrig, og, naar den ſeer ſig fangen, vender den ſig gjerne mod ſin Fiende, men formaaer ei meget, naar man kun iagttager at give den et Tryk over Snuden.

Dens Roſt er ſpædere, end Svartſidens; i det ørige veed jeg om ſamme, ſaavelſom dens Gang og Svømmen, intet beſynderligt at anmærke.

Paa hvad Tid den parres og bliver drægtig, kan jeg ei ſige forviſt, da man ſaa ſjelden paa det Ered, jeg var, fangede en drægtig Fjordsæl, og af de mange hundrede jeg ſaae, traf jeg ikke een eneste med Unge i ſig, hvilket og beſtræker mig i den Slutning, at alle de middelmaadige og ſmaa, ſom nu og da treffes ved Kysterne, ere lutter unge Sæle, ſom ej have naaet deres fulde Bæret, og derimod de ſtore, ſaa kaldte Neitſidlit, ere de ægte gamle, ſkjønt nogle ville gjere diſſe til en egen Art, forſkiellig fra Neitſit¹²). Bemteligt have ellers alle Sæl-Arter lige Ungentaade, Drægtigheds-Tid og Ungers Antal. Saa meget veed man, at denne Art føder ſidſt i Februar eller i Marts og April Maaneder, oven paa den faſte Fjordiis, hvoraf jeg ſluttes mig til, at den vel i foregaaende Junii eller Julii Maaned omtrent maae være bleven drægtig. Treffer dens Fødetid ind i ſlet Vejr, da ingen Soelſkin kan lindre Kulden, ſaa ſætte mange Unger Livet til, hvilket Grønlænderne vide at betjene ſig af, og paa den Tid fahre op til Fjordifene at oplede ihjelſroene eller døende Neitſek-Unger. Ellers har Naturens Herre viſelig forvaret dem mod Kulden, ved at give dem ſaa varm en Pelts; thi de fødes med ſaa tæt pakfede og bløde Haar, ſom Uld, og kunne udholde en temmelig ſtræng Froſt, naar kun ikke Sneefog og Storm ſteder til at forværre Kulden og tvinge Moderen til at for-

¹²) See Anmærkn. til Crantz's Hiſt. om Grønland p. 158.

forlade dem, saa at de tillige maae lide Sult. Unsgerne vore seent, hvilket kommer af deres Lyst til at være paa Isen, hvor de heller sulte, end de skulde forlade den, og ofte findes i deres Mave og Tarmslet intet, derfor ere og mange Fiordsæle om Vinteren saa smaa, som om de nylig vare fødte.

Dens Føde er allehaande smaa Fiske, og de større Fiskes Unger, men især delikaterer den sig med Reger og andre Krebsartede smaa See-Insekter, der gives meest af i Fiordene og findes hyppigst i dens Mave.

Denne Art har og sine Fiender. Da den skelden kommer langt til Eres, er den vel ei meget udsat for Sandfisken ¹³⁾, men desmere for Hvidbiørnen (*Ursus maritimus*), der overrumpler den, deels naar den ligger sovende paa Isen, deels ved at oppasse den hos dens Baage, og strax annamme den, naar den nærmer sig at ville opkrøbe. Havfalken (*Squalus Garcharias*) kommer og bedre fort med denne Art. Sælshunde, da den er saa liden, og let at overrumple, naar den treffes sovende i Vandet. Men dens største Fiende er Ornen (*Vultur Albicilla*) ¹⁴⁾, som svævende over Vandet oppasser den, naar den kommer op, eller især naar den ligger i sin Rolighed, slaaer da i den med sine Kløer, og udbreder sine Vinger for at

F 3 hindre

¹³⁾ Hvorom er meldet under Svartsiden 1ste Hefte p. 120.

¹⁴⁾ Faun. Grönl. Spec. 33.

Hindre Sælhunden fra at gaae under Vandet. Et Sælen noget voren, trækker den undertiden Ornen med sig, dersom den ei i Hast faaer sine Kleeer løstrevne, hvilken da maae sætte Livet til; men er den kun liden, da holder Ornen den op, og med Bingerne roer den baglænds til Lands eller til en Jissskotte; er nogen af Delene langt borte, faa skriger Ornen Jammerstyg af Frygt for at blive udmattet, og selv sætte Livet til. Undertiden gaae Kleeerne løs, og da slipper Sælhunden sin Fiende, da den efter nogen Tids Forløb igien kan blive tillagt, om Skrammen ei har været for dnb; paa saadant Sted bliver da en stor Buffel fuld af Materie; ofte maae den dog sætte Livet til og finde Død op, deraf kommer det, at man finder fleest Sæaadsler af denne Art Sæle, da Ornen ofte maae give tabt, naar Byttet er for stort eller Veien lang.

Grønlænderne fange denne Art:

- 1) Paa samme Maade, som Svartsiden: a) Med Harpunpiken ¹⁵⁾, naar den treffes i Seen, eller paa en løs Jissskotte, eller i store Jisvaager ¹⁶⁾. b) Med Rastepilen ¹⁷⁾, enten af een eenlig

¹⁵⁾ See 1ste Hefte p. 122 og følg.

¹⁶⁾ Hvorledes Fangsten i Jisvaagerne gaaer faar sig, har Superintendent Egede forestillet paa en Tavle i sin Grønlandske Naturhistorie ved p. 59. og ses i øverste Figur paa højre Side.

¹⁷⁾ See 1ste Hefte p. 128.

eenlig Fanger, eller paa Klappejagt] af flere
c) Ogsaa med Bøsse, naar den er opkrøben paa
Isen.

2) Men i Disco-Bugt, og paa andre Steder, hvor den meest falder, fanges den ogsaa paa en besynderlig Maade med et slags Harpuunpæl, kaldet Sekka ¹⁸⁾, som kun bruges paa Isen. Dette gaaer nu for sig paa 4 forskellige Maader.

a) Naar Sælen er opkrøben paa Isen, og ligger noget fra sit Hul i god Rolighed, saa kommer en Grønlander paa Isen iført sin laadne Sæl-pelts, der for det meste er gjort af denne Sæl-arts Skind, sætter sig ned, krybende paa Isen, og ved at efterabe Sælens Maneer, søger at nærme sig og komme bag paa den; for at ligne den desmere, bøier han Hovedet tidt ned og op, knurrer og river i Isen med en liden forløren Sælhundelal, gjort af Been. I Forstningen seer vel Sælen sig omkring, men i Tanke, at det er en af sine Lige, bliver den tryk og lader Fangeren komme sig ganske nær, der omsider ved Hielp af Harpuunstangen støder Harpunen i dens Liv, og, da Harpunen har Modhager, holder han Sælen tilbage ved en

§ 4

Line,

18) Dette grønlandske Navn gives ethvert slags Gevær, Vaaben eller Væge i Almindelighed, men bruges helst og egentligst om dette slags Fangeredskab.

Line, ſom er beſtet til Harpunen og haves i den venſtre Haand eller er bunden om Livet, hindrer den ſaaledes fra at styrte ſig i ſit Hul, og dræber den ganſke ved et Sted over Snuden. Denne Maade kaldes Aurlpok ¹⁹⁾. Den ſamme Maade maae og de bruge, der paa Iſen ville nærme ſig at ſkyde Sælen.

- b) Den anden Maade kaldes Maupok, da man paa ſneetækt Iſis opſøger det lidet Mandehul, Sælen har gjort i Iſen, ſætter ſig hos ſamme paa en ſærdeles Stoel med eet Been under og ſætter Fedderne paa en liden Skammel med tre Been under, deels for Kuldens Skyld, deels og for ikke at knarke for meget i Sneen eller paa Iſen, hvorved Sælen kunde blive ſkye, derfor ſkræbes endog forud al Sne af Stovleſollerne. Her oppebier man da Sælen, havende ſin Harpuunpiil (Sekka) i den høire Haand, og den ved Harpunen beſtende Line i den venſtre Haand, ſaaſnart Sælen kommer for at drage Luſt giennem ſit Mandehul, og rækker Snuden frem, ſtøder man ſtrax Harpunen i ſamme, holder den faſt ved Linen, ſerer Harpuunſtaggen om, da paa den anden Ende er et Huggejern eller ſkarpt Been, hvormed Hullet hugges ſtørre,

¹⁹⁾ Og findes foreſtillet af Superint. Egede paa ſørommeldte Tavle henimod nederſte Ende.

ſtorre, og trækker ſaa Sælen op derigjennem, ſamt dræber den ved det ſædvanlige Stød over Snuden ²⁰⁾.

- c) Naar det er glat Iſ, ſaa tager man et Stykke laaddent Skind (Ræverumpe, Hunderumpe, eller Biørneſkind) under Fodderne, for at dæmpe Enden af Gangen, ſtaar da og herer efter, hvor Sælen drager Nlande, (hvilket plejer at ſkee nogle gange i Rød) haſter derhen og ſtikker ham med Harpunen, da det øvrige forholder ſig, ſom næſtforan meldt er. Dette kaldes man Koeitharpok (af Koeiffak, glat).
- d) Den 4de Nlaade er, at man opſøger den ſtore Abning i Iſen, hvorigjennem Sælen pleier at opkrybe; der lægger een ſig lidt oppeier fra Iſen oven paa en lang lav Stillads, der ſeer ud ſom en Stige, og har en laadden Pelts over Hovedet, der gaaer hen over den ſtore Abning, igjennem hvilken han ſkal gige efter Sælen, der ſkeer hældigere, naar oven til er dunkelt. Ved Siden af dette Hul hugges et mindre, igjennem hvilket en anden holder en lang Stang med Harpuun i Enden, ſom kaldes i Beſynderlighed Iſfoartout. Naar da den førſte, ſom har ligget paa Udfig, ved Fleiten har ſaaet Sælen

§ 5

til

²⁰⁾ See ſærefillet paa næſtforanmeldte Table, i nederſte Figur paa venſtre Side.

tilløffet, giver han Agt paa, naar den er lige under det mindre Hul og Harpunen, og siger da: Kæ! 3: Slaae til! efter hvilket Signal den anden strax med Magt støder Harpunen i Sælen. Er han kun ene, da maae han selv styre Harpuunstokken. Siden fortfares, som i det foregaaende meldt. Denne Maade kaldes Isoartorpok, af Irtorpok, figer igiennem noget ²¹).

Naar Sælen er fanget paa Isen, slæber man den enten efter sig hjem, eller kiorer den paa en Slæde med Hunde for, hvilket sidste allene skeer Nord paa Læsødet ²²).

3) Det er ogsaa af dette Slags Sæle, man gjer den største Fangst med Garn, som sættes under Isen.

Nytten af Fiordsælen er:

- 1) Kiodet, der spises af Grønlænderne, iser kogt, dog undertiden- og slyct ²³). De ældste Fiordsælens Kied, der er saa stinkende, ville endeeet Grønlædere ei spise; men de Unges Kiod, der vel har-nogen, men ei saa stærk Lugt, spise de alle,

²¹) See forestillet paa samme Tavle hos Egede i nederste Figur paa høire Side.

²²) Ogsaa dette findes forestillet sammesteds ved de tvende øverste Figurer paa venstre Haand.

²³) Hvorledes dette tilberedes kan sees i 1ste Hefte p. 132-134.

alle, ja endeel med særdeles Enſt, fordi det er ſkjærere og rødere, derfor holdes lækrere, end Svartsidens, der baade er grovt og ſort.

- 2) Indvoldene behandles og nyttes paa ſamme Maade, ſom Svartsidens. Af Tarmene veed man desuden at berede et ſlags Syetraad, ved at ſtække dem med fine Tænder.
- 3) Spættet nyttes paa ſamme Maade, ſom Svartsidens; og man holder det for det beſte til at overſtrøge ſine Baade med. Ved Handelen fyl-
der det vel kun lidt i Fadene, men da det ſamme lidet er got, og Betalingen indrettes derefter, ſaa tabes juſt ikke derved, thi Mængden hjælper paa Sagen.
- 4) Skindet af de ſtorſte anvendes til Baadeſkind ²⁴⁾, thi til andet kan det for Stanken ei bruges. De maadeliges Skind, og iſær de mindſtes, der falde ſmukkeſt, blive Haarſkind ²⁵⁾, af hvilke Qvindsfolkene ſee deres fleſte laadne Peltſe, kaldet Neitſek, der anvendes deels til daglig Brug, deels naar de ere ſmukke (nemlig med reen hvid Bug og ei for meget plettede paa Rynghen) til Stads. Paa ſaadanne Peltſe vendes Haarene ud, og høves da gierne en Fuglehamspekts underneden, ſom Skjorte næſt ved Kroppen, men
bruges

²⁴⁾ See Iſte Heſte p. 146.

²⁵⁾ Sammeſteds p. 141:

bruges ikke lettelig i Hede, om man har andet at skifte med, thi de ere meget varme. Mandfolkene faae og deraf deres fleste Kapitekker. (eller, som de kaldes Snd paa, Neitsekker); paa hvilke de vende Haarene ind ad, naar de ere hjemme, uden at have noget under, men ud ad, naar de ere i Kulden, og bruges da, ligesom Qvindfolkene, oven over Fuglehamspeltse. Disse Haarsskind bruges og i Mangel af bedre til et Teltts Indersskind, ligesom man og deraf syer Buxer, Strømper og laadne Handsker til begge Kion. Ved Handelen leveres og endeel af disse Skind, som man ved Colonierne kalder Slidsskind eller gemene Skind, ventelig fordi de ere almindeligst i Brug til daglig Slid; de anvendes siden til Tobakspunge og Kuffertbetræk, men til sidste Brug synes de ikke at være saa gode, som Svartsidens, fordi Haarene style saa meget, hvorved Bæden i Regnveir deslettere kan trænge ind til Narven, og saaledes mindre udeholdes, dog kan det underværende Laad i Grunden ogsaa hielpe til at bede af. Man gjør dem og til sorte og hvide Skind ²⁶⁾, især paa den Tid de sælde, da Haarene sidde løse, og de altsaa ei kunne anvendes til andet. Af denne Art Sæle faaer man og de fleste

²⁶⁾ Sammestedes p. 149 og 151.

fleste Robbeblærer ²⁷⁾, nemlig af Unjerne, som ere net tilpas til en Blæres behørig Størrelse, at den hverken bliver for stor at fere, eller for liden at modstaae en Sæl ved Fangsten.

Jen Sælhund af dette Slags fandt jeg eengang Hiertet bedrevet af et gammelt Saar, og næsten ganske opædt af Orme, saa at jeg maatte høilig forundre mig over, at den endda havde kunnet leve; alligevel forfikkrede Fangeren mig, at den havde holdt temmelig Stand mod ham, da han søgte at dræbe den, ret som den intet manglede; hvilket synes mig ret mærkværdigt, saasom man just seger at hjerterfænde et Dyr for at dræbe det vist. Disse Orme vare af samme Slags Spolorme, som ere ommeldte ved Svartsiden, under Navn af *Ascaris Phocæ* ²⁸⁾.

Endelig skulde jeg nu bestemme de flere Synonyma, som vare at hense til denne Art, saavidt det kan sluttes af de angivne Mærker i Sammenhold med denne Beskrivelse. Jeg holder da for, at Giordsælen er de gamle Norskes Skemming ²⁹⁾, paa Grund af det, der ansøtes om Idens Størrelse, at den skulde være mindre, end de andre, og om dens Maade at gjere sig Huller igiennem den flade Jis, hvilket just passer paa denne Art. Paa samme Grund skulde

Lap

²⁷⁾ Sammesteds p. 153.

²⁸⁾ Sammesteds p. 155.

²⁹⁾ Spec. R. G. p. 178.

Lappernes Hauskar, Gubbo ³⁰⁾ blive en Unge af denne Art, da den siges at være kun en Allen lang og af Fig-
 hed med et Hskaar eller mere firskaaen, end de an-
 dre Arter, hvilket stemmer overeens med dennes ellip-
 tiske Figur. Jislændernes Hringanor ³¹⁾ bliver og
 uden Tvivl at ansee for en Unge af denne Art, da den
 ikke allene siges at krybe op paa Isen i de inderste Fjor-
 de, men og at være liden af Bæxt, og have sit Navn
 af de mange Ringe, der allevegne findes paa dens
 Ryg, hvilket sidste kan meget vel svare til Fjordsælens
 Flammer paa Ryggen, der undertiden løbe saa i eet,
 at de see ud, som Ringe. Mere vanskeligt er det at
 bestemme, om deres Ufselur ³²⁾ hører til denne Art.
 Jeg har tvivlsomt anfert den blant Synonyma i min
 Fauna, og mere vis er jeg endnu ei bleven i denne
 Sag. Mohr ³³⁾ regner den vel ligesrem til denne
 Art, men synes at have gjort det blot paa mine Ord;
 thi selv anfører han intet til Beviis herfor, men til-
 staaer, at han hverken selv har seet den, eller havt
 tydelig Efterretning om den. Og det, som findes hos
 de andre Skribentere, er ligesaa utilstrækkeligt at
 domme efter. Det Olavson fortæller, at den føder
 sine Unger om Vinteren, og at især de Gamles Kuld
 ikke

³⁰⁾ Leem Lapp. p. 215. not. 66.

³¹⁾ Mohr Jisl. Naturh. p. 5.

³²⁾ Olavf. Rejse gjennem Jislænd p. 488, 529. o. fl. St.

³³⁾ L. c. p. 5.

ikke er ret nydeligt at spise, passer vel rigtig nok paa denne Art, men derimod synes det at stæde, at den siges større end Landsælen eller den almindelige Sæl, hvilket ingensunde holder Stil, uden man vilde holde en ubvoeren Fiordsæl mod en halvvoeren almindelig Sæl; saalænge man og ingen ordentlig Beskrivelse faaer paa Udsælen, kan intet vist fastsættes; imidlertid maae jeg og tilstaae, at dersom den et hører til denne Art, veed jeg ingen anden af de grønlandske at henseere den til, uden det skulde være deres Urksuk ³⁴⁾, som nærmere under samme skal blive undersøgt. Jo næiere jeg derimod overveier det, der berettes om de Svenskes Graa-Sæl ³⁵⁾, især at den har en dunkelgraa, og undertiden guulagtig Farve, bredere Næse og længere Kloer, end den almindelige: at den føder om Vinteren paa Isen, hvorfra Ungerne ei bove sig i Vandet, før de ved Jisbrud nødes dertil: at den gjør sig Huller i den faste flade Jis i den Botniske Bugt: at den ikke er saa sly som den almindelige, og dens Kiød mere stinkende: jo mere bliver jeg bestyrket i den Tanke, at den er samme Art, som Grønlandernes Neirek; dog maae det mærkes, at man i Sverrig gjør Forskiel imellem *Grd-Skælar* og *Grd-Vikare-Skælar* ³⁶⁾,

og

³⁴⁾ See i det følgende: 5te Art.

³⁵⁾ Af Kneif i Svenske Vidensk. Acad. Handl. 19de B. tyske Overs. p. 171 og følg.

³⁶⁾ Som Hr. Wedman beretter i samme Academies nye Handl. 5te Bind p. 83. (tyske Overs. p. 82).

og, dersom disse virkelig skulde være særskilte Arter, da bliver det sidste Slags vel at regne hid. Erkleben l. c. har vel og Formodning om, at Parsons omskrevne longneck'd Seal ³⁷⁾ skulde være af denne Art, men dette finder jeg ikke i mindste Maade rimeligt; thi den langstrakte Hals, og Mangelen af Tæet paa Forlallerne, synes mig at være nok til at skilne den herfra. Herefter bliver da Fiordsælens Synonymie følgende:

Phoca foetida Faun. Grönl. p. 13. MüLL. *Prodr.*

p. VIII. Mohr Zisl. Naturh. p. 5.

Phoca hispida ERKLEBEN *Mamm.* p. 589. GME-

LIN *Syst. Nat.* Tom. 1. p. 64.

Phoca Bothnica GMELIN l. c. p. 63. 3. β .

Neitsek Eranz Hist. von Grönl. 1. p. 164. An-

mærkning. til Eranzes Hist. om Grönl. p. 154.

Staunings korte Beskriv. over Grönl. p. 144.

Neitstiek Ann. til Eranzes Hist. om Grönl. p. 158.

Stauning l. c. p. 146. (en udvoren).

Okilleriak Ann. til Eranz. l. c. Stauning l. c.

(den hvide Udart).

Skemming og Sclakong *Spet. Reg.* p. 178.

TORF. *Grönl. Ant.* p. 88. LEEM *Lapp.* p. 215.

not. 66. n. 2.

Hauskar-Gubbo LEEM l. c. n. 1. HAMMER

Faun. Norv. p. 4. n. 13.

Havkat,

³⁷⁾ Philosophical Transactions Vol. XLVII. p. 120. tab. VI.

Havkat, Sælfonge LEEM l. c. n. 2. HAMMER
l. c. n. 14.

The rough Seal PENNANT *Synops. Quadr.* p. 341.
Ej. Hist. Quadr. II. p. 524.

Der raube Seehund Schreber *Saugth.* III.
p. 312. tab. LXXXVI. Müller *Naturf.*
Supplem. p. 26.

Hringanor Møhr l. c. Olavii oec. *Reise gient*
nem Jisland p. 346. (en Unge).

Grd-Sjæl Faun. *Svec.* p. 2. (under *Phoca vitu-*
lina). Kneiff i *Svenske Vid. Acad. Handl.*
19de Bind (tydske *Overs.*) p. 171 og følg.

Grd-Wikare-Skæl Dedman i *Svenske Vidensk.*
Acad. Nye Handl. 5 B. p. 83. (tydske *Overs.*
p. 82).

Der graue Seehund Schreber l. c. p. 309. Bo-
rowski *Zhiere* 1 B. p. 9. *Erpleben* l. c.
p. 587. α.

Utselur, Betrarselur, Olavsons *Reise gientem*
Jisland p. 219. 488. 529. 750?

Udsæl Olavii oec. *Reise i Jisland* p. 515?

Desæl Hørreb. *Jisl.* (tydske *Udgave*) p. 269?

Credie Art.

Den Spraglede Sæl.

(Phoca vitulina.)

Denne Sælart har jeg ſterke Grund til at anſee for den almindelige, ſom Linné nærmefi har havt i Tank med ſin *Phoca vitulina*³⁸⁾; thi baade paſſer hans Beſkrivelse beſt paa ſamme, og adſkillige Exemplar af den almindelige Sæl, ſom i Danmark og Norge ere mig forekomne, deels døde, deels levende, beſandtes at være af ſamme Art, ſom den grønlandſke ſpraglede Sæl. Det udftoppede Exemplar, ſom findes i Univerſitetets Naturalſamling under Navn af *Phoca vitulina*, hører ogſaa hid; ligefom Buffon's³⁹⁾, Schreber's⁴⁰⁾ og fleres Beſkrivelſer og Figurer paa den almindelige ligne ganſke denne grønlandſke Art. Dermed vil jeg dog ikke have ſagt, at alle de Sæle, der falde i vore Bænde og løbe under eet og ſamme Navn, ſkulde nødvendig kun udgøre een Art; thi en næiere Underſøgning paa de Steder, hvor de meeſt træffes og fanges, vilde uden Tvivl lære andet.

Elient

38) Faun. Svec. p. 2. Sp. 4.

39) Allgem. Hiſt. der Natur VII. Th. I B. p. 184 217. Tab. XLV.

40) Gength. III. p. 305. t. LXXXIV.

Skiont man og kan tvivle om, at de gamles *Vitululus marinus* har været den Art, der falder i disse nordlige Bænde, og Navnet *vitulina* i mine Tanker snarere maatte forandres til *canina*, saasom den har større Lighed efter en svømmende Hund, end Kalv, naar den sees i Vandet, saa dog, da dette Navn nu er gang er den tillagt og almindeligst bleven brugt om den bekendteste Sælart, har jeg saavel i min *Fauna Grønlandica* ⁴¹⁾, som her, ladet den beholde samme, for ikke at forårsage Forvirring. Det danske Navn Spragled Sæl har allerede Superintendent Egebe givet den ⁴²⁾, hvilket og meget vel passer efter dens spraglede Skind, derfor den og gaaer under dette Navn ved Colonierne i Grønland; men man gjør Forskiel mellem Smaaspraglede, hvorunder forstaaes de Unge, og Storspraglede, hvorunder forstaaes de Gamle. Unægtelig bliver den og de Norskes Kobbe ⁴³⁾, Jislændernes Landsælur ⁴⁴⁾, Færdensernes Steens Kobbe ⁴⁵⁾, Lappernes Nuorrolh ⁴⁶⁾ og Svenskernes

② 2 Vikare.

⁴¹⁾ p. 2. Spec. 6.

⁴²⁾ I det gamle Grønlands nye Perlestrækning p. 46. hos Figuren.

⁴³⁾ Pontopp. Norges Naturl. Hist. 2den Deel p. 203. Strøni Søndmørs Bestr. I. p. 153.

⁴⁴⁾ Olavsons Reisebestr. p. 529. t. XXXII.

⁴⁵⁾ Debes. Bestr. over Færø p. 115.

⁴⁶⁾ Leem Lapp. Bestr. p. 213.

ffe nogle maatte ønske nogen omstændeligere Beretning om den, der falder ved de grønlandske Strande, til Sammenligning med den, der falder ved de Danske og Norske. Den skielner fornemmelig fra de tvende foregaaende Arter ved sit Nakketryk (eller et Indtryk ved Baghovedet, der gjør den ligesom huulnakket og skiller Hovedet kiendelig fra Halsen); dens Krop er og mere cylindrisk trind, og dens Haar style ei saa meget, som paa Fiordsælen, men mere end paa Svartsidens, og ere blødere end begges; foruden flere Skielnemærker, som det følgende vil vise.

Al Farve ere de ældste overalt sort- og hvidspraglede, da det sorte har et blaat Skær, hvorimellem de hvide Pletter ere talrig stræede, saa at de ere næsten tigrede, men Bugen lysere. De siorgamle ere mere blakkede, saa at de hvide Pletter mindre stikke frem deri; men i første Aar ere de af sinukkere sort Farve, der indtager det meste af Ryggen med smaa hvide Spetter indsprængt og en ganske hvid Bug.

Naar denne Art er fuldvoren, da er den større, end Fiordsælen, men bliver ei i Almindelighed saa stor, som Svartsidens; dog er Forskiellen ei heller saa meget betydelig, thi paa en af de største, som jeg maa lede, var

Hele Længden	=	=	=	2 Al. 10 Tom.
Omkrædsen paa det tykkeste af Kroppen	=	=	=	1 Al. 15 Tom.

Hovedets Længde	"	"	"	"	7 Tom.
Omfreds	"	"	"	"	16 Tom.
Snudens Længde	"	"	"	"	3 Tom.
Brede for Enden	"	"	"	"	2½ Tom.
Veidehaarene, de længste omtrent	"	"	"	"	4½ Tom.
Halsens Længde	"	"	"	"	6 Tom.
Omfreds foran Lallerne	"	"	"	"	21 Tom.
Kroppens Længde fra Forlallerne til Bag-					
lallerne	"	"	"	"	1 Al. 9 Tom.
Bringens Brede imellem Forlallerne	"	"	"	"	9 Tom.
Forlallernes Længde	"	"	"	"	8 Tom.
Brede ved Roden	"	"	"	"	3 Tom.
efter yderste Skraaning	"	"	"	"	5 Tom.
Baglallernes Længde	"	"	"	"	12 Tom.
Brede ved Kroppen	"	"	"	"	2 Tom.
imellem de ade yderste Tæer	"	"	"	"	14 Tom.
Rumpens Længde	"	"	"	"	5 Tom.
Brede ved Roden	"	"	"	"	1½ Tom.

Hovedet er fladtrykt oven paa, men til Siderne buglerunde, og ei saa langstrakt, som paa Svartsiden, men større end paa Fiordsælen, og Snuden mere forholdsmaessig efter Hovedet. Paa samme haar den mange Veidehaar, som ere fladtrykte og paa de tvende skarpe Sider belgeløbende, de yderste og længste hvidagtige, men de inderste og mindste sorte. I det øvrige er Hovedet med Tunge, Dine, Øren og Næseborer, som paa Svartsiden.

Tænderne ere i alt 34, nemlig: 1) Fortænderne 10, som ere: a) i Overkiæben 6, hvoraf de fire midterste ere mindst, fegledannede, skarpe og lidt krumme ind ad; de tvende til Siderne ere længere, krumme ud ad og ligesom lidt skilte fra de andre; b) i Underkiæben 4, 2 og 2 til hver Side, adskilte i Midten ved en liden Gumme, ellers næsten som de 4 midterste i Overkiæben, men mere korte og butte, især de 10 midterste. 2) Hundetænderne ere 4, lange, krumme og spidse, een paa hver Side af hver Kiæbe. 3) Rindtænderne ere 20, nemlig: 5 til hver Side i hver Kiæbe, hvoraf de i Overkiæben ere lave og klossede til to skarpe Spidse, og have desuden ved Roden smaa Tilvækstninger; de i Underkiæben ere bredere og tredelte, ellers som de øverste.

Halsen er kun maadelig lang, men temmelig slank, derfor synes den længere, end den virkelig er, især paa de mavre ⁴⁹⁾, og tager til i Tykkelse indtil Forlallerne. I Nakken, hvor Halsens første Leed begynder, er den noget nedtrykt ved en lavere Kule, det gjør at Hovedet sidder høiere en Halsen.

Kroppen er aflang, rund, og næsten jevn og imellem For- og Baglatterne, hvorved den bliver

G 4

næsten

⁴⁹⁾ Ved Svartsidens Beskrivelse i 1ste Hefte p. 91. er den Skrivelse indblevet, at den tilføjes en Fortænder Sala end den almindelige Sæt, da det skulde læses: en spæters Sala hvilket jeg her maaske ændre til Nævels-

næsten cylindrisk; over Skuldrene falder den dog mere hængslet, da den siden i Høide tager jævnt af indtil Bagfallerne; Bugen er og mere flad.

Forsallerne ere næsten ægformige, have 5 Tæer og 5 sorte, lange, renehule Kløer, som ligge oven paa Huden, der efter samme er indskaaren i Randen. Bagfallerne ere flade, men indkrumme neden til, med trinde Anklær, og stor Svømmehud imellem Tæerne, som indtager et vidt Rum, naar den udspiles. I det øvrige ere Fallerne og Rumpen dannede, som paa Svartsiden.

Dennes Skind er ei meget tykt, men dog tungt at bære i Klæder. Overalt er det begroet med tæt pakfede Haar, der ei ligge saa glat an, som paa Svartsiden, ei heller style saa meget, som paa Fiordsælen, ere bløde, fine og smukt glindsende, af maadelig Længde, og have ei synderlig Laad i Grunden. I andet Aar (da den kaldes Kaffiginak) ere dens Haar kortere, tyndere, og ligesom fittede ⁹⁰⁾, der er og da mindre Hold i Haarene, og Skindene see flette ud, hvorfor man ei da agter dem meget. Men de Unges Skind ere baade myge og varme at bære i Klæder, og tillige meget smukke og varige.

Den

⁹⁰⁾ Det Daubenton'ske Exemplar, *Allgem. Hist. der Natur* I. 6. maa derfor have været af denne Alder, efter det der meldes p. 218 om Haarens Fittighed og Farve.

Den spraglede Sæl har got Spæk, der ikke giver Svartsidens meget efter i Størrelse, naar den er fuldvoren, men vel i Godhed; thi, da det er fast og tæt i sig, er det og vanskeligere at faae sineltet og giver des flere Grever. For Grønlanderne er det dog i visse Henseender bedre, end andet.

I Indvoldene er den ei synderlig forskiellig fra Svarttiden.

Den opholder sig i Grønland hele Aaret igiennem, og flytter ikke bort; ogsaa treffes den i alle Landets Egne ved Strandene, dog paa nogle Steder i større Mængde, hvilke og derefter faae Navn. Man træffer den vel baade i Fiordene og ved Kysterne mod det vilde Hav, men dens rette Opholdssteder ere dog saadanne, hvor Jølf-sjelden komme; thi den er meget slyge; den søger derfor helst ind i de dybeste Fjorde og østnes Bugter, eller til Udhavsøerne for at være sikre; og, hvor Grønlanderne boe om Vinteren, skifter den saa lidet om at være i Nærværelsen, at, om den end for paa saadanne Steder har havt Tilhold, flyr den derfra formedelt sin stærke Lugt. Om Vinteren, naar Fiordene ere belagte med Is, sees den sjelden ved Kysterne, men om Foraaret, naar Isen bryder op, kommer den for en Dag.

Denne Sælart findes ei allene i Vandet og paa Isen, men den kryber endog op paa Landet, især paa Udhavsøerne, Skjærene i Havet og klippige Strandsbrede, hvor den ligger at sove og soelbade sig. I den

faste Jis har den store Hullet, hvorigennem den opkræber at lægge sig paa Jisen, ligesom Fiordsælen. I Vandet er den en stærk Svømmer og mere forsigtig, end nogen anden Art, derfor sees den meget sjelden liggende henrykt eller legende i Vandet, men altid svømmende med Hovedet oprakt, hvilket den dreier frem og tilbage, at see sig for, og ligner da meget en svømmende Hund; naar den atter gaaer under Vandet, saa skjæder den sig forud og lader Ryggen tilsynes. Man træffer helst enkelte svømme, da den i Vandet sjelden flokker; paa Jis og Land ligger derimod offt flere samlede. I Almindelighed skulde man ikke troe dem tilbeielige til at rives, som de andre Arter, saa som deres Skind, saavidt de ere komne mig tilsynes, ere ei meget forrevne ⁵¹⁾, dog kan man undertiden see tvende at slaaes i Vandet. Menneſker flyer den altid for, og anfalder dem neppe nos, om den end bliver saaret.

Hvad dens Ynglen angaaer, da holder man for, at den parres i September Maaned, og det er vist, at den føder i Junii Maaned i Grønland ⁵²⁾. Den
faaer 1

⁵¹⁾ Min Erfaring svarer da ikke til det, der anføres i Anmærkn. til Cranz p. 151. "At Skindet af de store skulde være fuldt af Rifter, som de faae ved Indbyrdes Slagsmaal, hvortil denne Art Sæle skulde være meget hen-
"given."

⁵²⁾ Jeg bestemmer det just saaledes, fordi den, efter Beretningerne at domme, i andre Lande ei saa nalie lagttager denne Fødetid.

saar kun een Unge, hvilken den søger paa Landet ved Strandbredden; man skulde snart troe, at Ungen alles rede før Fødselen havde tabt sin hvide Raad, saasom den gjerne treffes sort; den maae i det mindste meget hastig miste det. Moderen forlader ei lettelig samme; men opholder sig ved Siden af den, for at beskyerme den; ja, dersom Ungen bliver forfulgt, saa stræbet den at faae samme med sig ved at svemme omkring og løfte for den; og, bliver Ungen fangen, saa følger dog Moderen bag efter til Landet at søge efter den, og er da meget dristig, dog anfalder den ikke. Ungen, som kiender Moderens Omhyggelighed, tager og sin Tilflugt til samme ved et spædt Strøg, (om trent sou en Kar) naar den seer nogen Fare, men ved samme Strøg røber den sig ofte for Forsølgeren.

Dens Føde bestaaer i allehaande middelmaadige og smaa Fiske og Sæe-Insekter, hvori den ei meget skielner fra Svartsiden og Fiordsælen, dog finder man den især begierlig efter det slags Orreder, som jeg i min Fauna Grønlandica har beskrevet under det Navn *Salmo Carpio* ⁵³⁾, hvilke den efterfatter lige indtil Elomundingerne, og ofte derover vover sig i smaa Indviger, hvor den formedelst Vandets Udfald i Ebбетiden geraader i Fare at blive deslettere fanger; man seer den og ofte oven i Vandet med smaa Rødsfiske (*Perca Norvegica*) i Munden, og i dens Mave treffes hyppigen Reger (*Cancer Squilla*).

Den

⁵³⁾ p. 170. Spec. 124.

Den har vel ſamme Fiender, ſom Svartsiden og Fiordſælen, men ved ſin Forſigtighed veed den temmelig get at vogte ſig for Landſiſken (Phyſerer Microps) og Havfallen (Squalus Carcharias), og ſtøjer op paa Land, naar den ſeer Faren nær, hvorhen de ingen af diſſe kan følge den; Ornen (Vultur Albicilla) nærker og ikke uden de allermindſte og dem faaer han endda neppe fangne, uden de nylig ere fødte; Biornen (Ursus maritimus) bliver derfor dens værſte Fiende til at overrumple den, naar den paa Land eller Iſen ligger at ſove.

Fangſten med den ſprogløde Sæl gaaer

- 1) Førſt og fornemmelig for ſig ved Raſtepiſten, liksom meldt er under Svartsiden ⁵⁴⁾, thi da den er meget forſigtig, maae den ſkændes langt fra, og iſær ved fleres Forfølgelſe paa Klappejagt.
- 2) Med Harpuunpiſten ⁵⁵⁾ ſkeer det ſieldnere, da den for ſin Forſigtighed ei lettelig lader ſig komme nær, uden med det Slags, der bruges paa den faſte Iſis, hvorom er meldt under Fiordſælen ⁵⁶⁾.
- 3) Med Boſſe ſkændes den og, deels naar den er opkrøben paa Land eller Iſis, deels naar den ſvømmer ved Strandbredden for at udſee ſig et beqvemt Sted, at krybe op paa.

De

⁵⁴⁾ See 1ſte Hefte p. 128.

⁵⁵⁾ Sammeſteds p. 122.

⁵⁶⁾ See dette Aderſhæfte p. 89.

De drabe fleest af dem, naar de enten ere drøgtige og ei kunne holde længe ud at eftersættes, eller naar de ere sinaa og nylig fødte, hvilken Tid Grønlænderne oppasse dem, før de kunne værge sig.

Nytten af denne Sæl er:

- 1) Kiødet, som er for Grønlænderne en lækker Epise, og gierne nydes kogt, da de neppe bie saa længe, at de skulde tørre det, uden paa de Steder i Landet, hvor den skulde fanges i Overflødighed; thi virkelig foretrække de dennes for alle andre Sælarters Kiød, og man maae tilstaae dem, at det er det beste, og feer saa got ud, at en Europæer ei skulde gjøre sig lang Betænkning om at spise det. Jeg har selv eensgang giørt Forsøg med Tungen, Hjertet, Læveren og Nyrrerne, det altsammen meget vel lod sig spise, saa at, naar man endelig maatte gribe til Sælhundekøst af Hunger eller til Forfriskning, var dette Slags helst at vælge, og kunde da ei siges at lide stor Nød, dersom man havde Brød til.
- 2) Indvoldene bruges og, ligesom Svartsidens.
- 3) Spækket bruges vel til at brænde i Lamperne, men det meste spises, da Grønlænderne finde stor Smag deri. Ved Handelen leveres det og, hvor de størstes gielder omtrent i Værdie mod Svartsidens.

- 4) Skindet (uden at tale om, at det hyppigen sæses tilligemed Spættet) beredes næsten allene paa tvende Maader:
- a) Til Haarſkind ⁵⁷⁾, hvoraf nogle ſaa bliver berede ved Handelen, og ſiden anvendte til Kuffertbetræk og Tobakspunge; undertiden og de yngſtes til Beſte og de ældſtes til Heſtedækkener, ſaaſom de ere ſaa ſmukt tigrede. Koloniſterne i Grønland bruge og meeft de unges Skind til Klæder, ſom ere de ſmukkeſte af alle Sælſkind og gode mod Landets Kulde. De fleſte, beſte og ſmukkeſte beholde dog gierne Grønlænderne ſelv, og bruge de fuldvorne til Teltemes Jæderſkind, de middelmaadige og fortaarrede til Støvler med Haarene udvendte, men de yngſte og ſmukkeſte have ſaavel Mandfolk, ſom Qvindfolk, til Statspeleſe, og Buxer med Haarene udvendt, hvilket lader dem meget got.
- b) Man gjør og af de Unges Skind, heelt afkrævet, Kobbeklæder ⁵⁸⁾, da de holdes hertil meget gode, og blive ſmukt hvide,

Vel kunde man og berede dens Skind paa alle øvrige Maader, men hertil holdes de i Almindelighed for gode, da man vil frede paa dens ſmukke Haar.

Om de Grønlandſke Sæle. Orme

⁵⁷⁾ See 1ſte Heſte p. 141.

⁵⁸⁾ Samfundet p. 153.

Demme har jeg endnu ei fundet i denne Art, hvorefter jeg flutter, at den maae være mindre beladt med dem, end de andre.

I Henseende til denne Sælarts Synonymie hersker megen Forvirring, saasom Linné, og flere, have været tilbøielige at føre under samme alle de Sæle, der havde et glat Hoved uden Blære og kiendelige Ørelæppe, hvorom jeg allerede tilforn har erindret⁵⁹⁾. Man maae og paa mange Steder hos Skribenterne være meget uvis om, hvilken Art de mene med deres omfrevne Sæl, naar de kun løselig melde derom, uden at angive noget ret Skilsmærke; thi, at de treffes liggende paa Is eller Skær, rives og brøle, somme enkelte eller i Flokke o. s. fr. kan passe sig paa flere. Dog mener jeg, at man med Grund kan anføre de ældre Naturkyndiges Phoca eller Vitulus marinus fra Middelhavet for en særskilt Art fra den almindelige eller spraglede Sæl, der falder i de nordlige Bænde, saasom man har opdaget andre Arter, hvortil hiin nærmere kunde henføres: Buffon holder den for sin lille Sæl⁶⁰⁾, hvorimod jeg dog har dette, at hans lille Sæl ikke var kommen fra Middelhavet, men Indien⁶¹⁾, og havde kiendelige Ørelæppe, da

dog

⁵⁹⁾ See 1ste Hefte p. 84.

⁶⁰⁾ *Algem. Hist. der Natur* VII. B. I. S. p. 183. 187. 228. tab. LIII. *Der Kleine Phoca*.

⁶¹⁾ l. c. p. 182.

dog Aristoteles siger om den ham bekiendte Sæl, at den havde ingen udvortes Dren (Drelæppe) men blot Dregange eller Huller, hvilket og Buffon selv anfører ⁶²⁾; derimod er jeg mere tilbøielig med Professor Herrman at antage den for hans Munkesæl ⁶³⁾, det just var fra Middelhavet, og hvis Beskrivelse meget vel passer med det Aristoteles, Plinius og flere af de ældre melde om deres Sæl. Dernæst har Molina ⁶⁴⁾ gjort os bekiendt med en Art Sæle, som falder hyppigen i Havet ved Chili, hvilken han kalder Urigne eller Phoca lupina, men siger at være de Franskes og Spanskes lille Sæulv; denne skielner han fra den almindelige Sæl, og dersom hans Beskrivelse er paalidelig (som man dog vel skulde troe, da alting anføres saa omstændelig) saa ere de angivne Mærker skielnende nok, især at den paa Forlallerne kun har 4 Tæer, hvori den udmærker sig fra alle mig bekiendte Arter; og nu mener jeg, at alle de Sæle, som under de Navne Sæulve eller Søekalve ommeldes hos Skribenterne, som hjemmehørende i Sydamerikanske Egne, snarere maatte henføres til hans Phoca Lupina, end til Phoca vitulina, skiont de hidtil have løbet med,

som

⁶²⁾ l. e.

⁶³⁾ Der Münchs: Robbe, Beschäft. Berlin. Gesellsch. Naturf. Freunde IV. B. p. 456. tab. XII. XIII. Phoca Monachus Gmelin. Syst. nat. Tom: I. p. 64.

⁶⁴⁾ Versuch einer Naturgesch. von Chili p. 244.

som Synonyma under denne. Den graa Sæl, som man ogsaa hidtil har anseet for en blot Artforandring af den almindelige, har jeg tilforn anbragt under Fiordsælen ⁶⁵). Den Siberiske Sæl ⁶⁶), der er ganske hvid, og alligevel er mistænkt at være en Udart af den almindelige, bliver sikkert en egen Art, og uden al Tvivl den, som P e p e c h i n har beskrevet os under det Navn Phoca Leporina ⁶⁷). Naar saaledes disse Arter fradrages, vil en temmelig Formindsættelse ske i den spraglede Sæls Synonyma. Om den Caspiske Sæl ⁶⁸), som man og pleier at regne hid, virkelig er kun at ansee for en Artforandring, er vi got at bestemme, da den tillægges saa forskjellig Farve, at man endog kunde fristes til at tænke, der vare flere Arter i det Caspiske Hav; den synes overalt ikke endnu noie nok betragtet. Det er ikke at tvivle paa, at jo denne Art ogsaa maae være blant dem, der vregnes i Speculo Regali ⁶⁹), da den er saa almindelig, og maatte fremfor nogen anden Art være Skribenten bekiendt, men i Henseende til den angivne Størelse.

⁶⁵) See foran p. 95.

⁶⁶) Der Siberische Seehund, Schreber Säugeth. III. p. 310.

⁶⁷) A. A. Acad. Sc. Petr. 1777. T. I. P. I. p. 264. Tab. VIII. IX.

⁶⁸) Der Caspische Seehund, Schreber l. c.

⁶⁹) p. 176 — 178.

relse finder jeg ingen af dem at kunne svare hertil ⁷⁰⁾, og i øvrigt har man for lidet at demme efter, saa at man hellere maae lade det uafgiort. De Svenskes Morunge ⁷¹⁾ bliver, efter Farden at demme, uden at Tvivl ikke andet, end en Unge af denne Art, i hvor meget end Hr. Vedman strider for at giere den til en egen Art, som maae komme en god Værd anstille Undersøgelser af de Svenske Nættedyr. Torfæi Lattfelt ⁷²⁾ synes og at føre hid, da alt det, han skriver om den, temmelig vel passer paa den almindelige eller spraglede Sæl, men saa vil man faae ont ved at forene alle de Sæle sammen, som de ældre og nyere Zislandere, og Færøenserne lade gaar under dette Navn. Mohr ⁷³⁾ anfører Latta-Sæl under *Phoca foerida*; og formoder, at den kunde blive den samme, som Færøensernes *Lattu-Krupur*; men jeg seer intet, der kunde drage mig til at tænke eens med ham i nogen af Delene. Debes ⁷⁴⁾ taler om

⁷⁰⁾ Biskop Gunnerus, i Anmærkningerne til Leems Lapp. p. 213. num 62. anfører vel Gavfelt af *Speculo Reg.* som nærmest svarende til Stenkobberne, men jeg finder ikke dette Navn i *Spec. Reg.*, derimod hos Torfæus Grönl. ant. p. 87. hvor den sees at være en anden Art.

⁷¹⁾ Vedman i Svenske Vidensk. Acad. nye Handl. 5 B. p. 84.

⁷²⁾ Grönl. ant. p. 88.

⁷³⁾ Zisl. Naturl. p. 5.

⁷⁴⁾ I sin Beskrivelse over Færøerne p. 151.

om Latet-Robben, som en egen Art, særskilt fra Eiten-Robben derved, "at den er saa stor som et "Koe og lægger sig paa Klipper og Udskær under høie "Forbierge, hvor ingen kan komme til den med Baad, "og naar de søde deres Unger i September, begive de "sig ind i store Huller under Bierget, af Indbyggernes "Kaldet Latet, af det gamle Færøiske Ord Latetis "mages, fordi de mene, at Sælhundene der mages. "Dersom da De bes har havt paalidelige Efterret- "ninger om denne Sæls Størrelse og Fødetid, da viser "dette især, at den hverken kan være Phoca foetida (hispidia) eller vitulina, derimod skulde den snarere kunne anses for den, Jislænderne kalde Utselt (Udsælen), hvordom jeg under Fiordsælen har nævret mine Tanker ⁷⁵). Hverken hos Olafson eller Olavius kan jeg finde Latetsælen ommeldt, som en egen Art: kun eet Sted taler den første om Laatur, som Sælhundehoe, da han fortæller "en gammel Maade, man "havde brugt at fange Sælen paa, ved at opmure "Broer, der kunde lokke dette Dyr til at krybe detop "og søde sine Unger, hvilke Laater bleve saaledes dan- "nede, "at Fangsten der kunde gaae an efter Be- "bag" ⁷⁶); og for saavidt passer det ganske got med Færøenseres Begreb om samme Ord; men disse kün- "lige Laater eller Sælhundehoe kunde nok saa vel bruu-

⁷⁵) P. 94.

⁷⁶) Olaf. Reise gennem Jisland p. 59.

ges til at fange Landsælen paa, ſom nogen anden, og da *Olavſon* juſt paa anførte Sted taler om Landsælen, ſaa kan *Torfæus* under ſin *Larſelt* have meent det ſlags Sæle, der pleiede at fanges paa *Laaſter*. Overalt er det det meiſommeligſte Arbeide ved *Befkrivelsen* af et *Naturſtykke*, at ſaae til noie beſteemt ſammes *Synonymic*, naar man treffer for *Stribentere*, der næſten intet videre ſige os, end *Navnet*, eller heit ſaadanne *Mærker*, der kunne paſſe ſig for flere *Arter* af ſamme *Slægt*. *Saavidt* jeg ellers, efter det anførte, veed at denunc, bliver den ſpraglede *Sæls Synonyma* følgende:

- *Phoca vitulina*, *Linn. Syſt. nat.*: T. I. pag. 56.
- *Faun. Svec.* p. 2. *Müll. Prodr.* p. 1. *Erleben Mamm.* p. 583. *Faun. Grönl.* p. 9.
- *Borowſki Thiere* 1. B. 2. St. p. 7. *Mohr Zisl. Naturh.* p. 2. *Gmelin Syſt. Nat.* T. 1.
- p. 63. *Lepchin Act. Ac. Sc. Petrop.* 1777.
- Tom. 1. P. 1. p. 259.
- *Vitulus maris Oceani*, *Rondelet piſc.* p. 458.
- (poiffons p. 343.) c. fig. *Gern. Aqvat.* p. 705.
- c. fig. *Aldrov. piſc.* p. 723. c. fig. (alle diſſe
- *Figurer ere ſlette*).
- *Vitulus marinus Ol. Magn. Sept.* p. 701.
- *Phoca ſ. vitulus marinus Raj. Syn. Quadr.*
- p. 189. *Sibbaldi Scot. illuſtr.* T. II. p. 10.
- *Rzacz. Pol. auct.* p. 244. *Briffon Quadr.*
- p. 162,

Phoca

Phoca *Worm*. Mus. p. 289. *Charlet*. Exerc. pisc. p. 48. *Grew*. Mus. p. 94.

Phoca maris, *Ephem. naturæ curios. Decur. I. Ann. 9. Obs. 98. Dec. III. Ann. 7. App. p. 15.* (anatomisk beskrevne).

Phoca vulgaris *Jonst.* pisc. p. 221. t. 44. (Ilet Figur).

Phoca communis Mus. *Adam. Frid.* 1. p. 5.

Phoca pedibus anticis digitatis, unguiculatis, posterioribus latis, unguibus teretibus, *Gronov.* Zooph. 1. p. 7. n. 28.

Phoca mediæ magnitudinis, *Steller* Nov. Comm. Petr. II. p. 290.

Phoca s. Kobbe, *Klein vierf. Thiere* p. 279.

Spragled Gæl, *Egedes Grønlands Naturelhist.* p. 46. med en liden (maadelig) Figur.

Sælhund *Pontop.* Danske Atlas T. 1. p. 639. 643.

Den almindelige Sælhund, *Bomars Naturlex.* Tom. VII. p. 14.

Kobbe, *Pontop.* Norg. Nat. Hist. II. p. 203. med Fig. (maadelig). *Strøm* Sondni. I. p. 153. *Hammer* Faun. Norv. p. 3.

Steenkobbe, *Debes Færøernes Beskr.* p. 151. *Hammer* Faun. Norv. p. 4.

Landsælur, Borseælur, *Clavsons Reise gien- nem Isl.* p. 58. 219. 354. 488. 529. 980. tab. XXXII. (temmelig god Figur baade paa den

Gamle og Unge, dog Tæer og Kæer giorte for store, adspaltede og lige lange, og paa Forkalderne sees kun 4 Tæer og ingen Svømmehud, hvilket er unaturligt).

Randsæl, Horreb. Zisl. (tydske Udgave) p. 269.

Slavii ocean. Reise i Zisl. p. 79. 85. 175.

227. 273. 345. 408. 512.

Lattsehr, Torf. Grönl. ant. p. 88.

Nuorrafh, Lenn Lapp. p. 213.

Kassigiak, Cranz Hist. von Grönl. p. 163. 169.

Anmærkn. til Cranz p. 150. 152. Stau-
ning & korte Beskriv. over Grönl. p. 142.

Skæl, Skjæl, Sjæl, Linnæi Gothl. Resa
p. 184. 198. 270. 299. Sammes Wästgötha
Resa p. 191. Kalm's Wähuusl. Resa p. 85.

Wikare-Sjæl, Faun. Svec. p. 2. Kneiff i
Svenske Vidensk. Acad. Handl. 19de B. (tydske
Oversf.) p. 171. og følg.

Svarte-Wikare-Skæl, Dedinan i Svenske Vi-
densk. Acad. Nye Handl. 5. B. p. 84. (tydske
Oversf. p. 82).

Morunge, sammesteds p. 84. (tydske Oversf. p. 83.)
en Unge.

Phoque de nôtre Ocean, Buffon Hist. nat. XII.
p. 333. 339. tab. 45. (beste Figur).

Der Phoke unsers Weltmeers, Buffon, Algern.
Hist. der Nat. VII. Th. 1. B. p. 184. 217.
tab. XLV. (beste Figur).

Der Seekalb, Robbe, Hall. vierf. Thiere p. 579.
Seehund, Müll. Saml. III. p. 559. Knorr De-
lic. II. tab. H, 8.

Der Robbe oder Seehund, Müll. Naturf. I. p. 198.
Die andere Sört Seehund, Steller Beschr.
von Kamfch. p. 107.

Meeralk, Adelsungs Gesch. Nordostl. Schiff.
tab. XIX. (maadelig Figur).

Der gemeine Seehund, Leske Anfangsgr. der Na-
turg. p. 132. Berlin. Saml. 9. B. p. 561,
Schreber Edugh. III. p. 303. t. LXXXIV.
(Büffons Figur).

Rob of Zee-Hond, Houtt. nat. Hist. II. p. 14.
tab. II. f. 6.

The Seal, Pennant Brit. Zool. p. 71.

The common Seal, Parf. i Philos. Transact.
Vol. XLVII. p. 120. tab. 6. (maadelig Figur).
Pennant Synopf. Quadr. p. 339. Fj. Hist.
Quadr. II. p. 518.

The Sea-Calf Hill, anim. p. 554. tab. 27. (ma-
delig Figur).

The Soyle, Borlos. Nat. Hist of Cornwall. p. 284.
Vitello marino grande, Aless. Quadr. IV. tab. 171.
(Büffons Figur).

Der Caspische Seehund, Schreber l. c. p. 310.
Erxleben Mamm. p. 588?

Phoca caspica, Gmelin Syst. nat. T. I. p. 64?

Fjerde Art.

Klapmødsen.

Phoca cristata.

Denne Sæl- Art er Ansons Søeløve ⁷⁷⁾ og Linné's *Phoca Leonina* ⁷⁸⁾, som og i sit System har under denne Art iagttaget den rette Synonymie. Under samme Navn har jeg beskrevet den i min *Fauna Grønlandica* ⁷⁹⁾ og skulde endnu ladet den behelde det, dersom ikke nogle Skribentere siden ogsaa havde kaldet en anden Sæl- Art Søeløve, nemlig: *Phoca jubata* ⁸⁰⁾, og blot villet stille disse tvende Arter fra hinanden ved at kalde hiin: den glatte Søeløve, og denne den langhaarede Søeløve ⁸¹⁾, men da den sidste, formedelst sine lange Rufede Haar paa Halsen, har større Lighed med Landløven, og derfor mere fortjener Lovnavnet, som Molina ⁸²⁾ og rettekig har dømt, og af den Marsag kun tillagt samme det Navn *Phoca Leonina*, men kaldet den anden *Phoca Elephantina*.

77) *Ansons Voyage round the World* p. 100. tab. 100.

78) *Syst. nat.* p. 55.

79) *Spec.* 5.

80) *Erxleben Mammal.* p. 582. *Gmelin Syst. nat.* p. 63.

81) See *Schrebera Säugeth. III. Th.* p. 297. og 298.

Der glatte Seeløve og der zottige Seeløve.

82) *Naturgesch. von Chili* p. 250.

phantina ³³⁾ — hvilket sidste dog forekommer mig noget upassende, da den har ingen Snabel, som Elephanten, men kun et huul opblæstelig Kam eller Blære for paa Hovedet — og da Klapmydsen af Systematici steds gives det specifisqe Navn Phoca capite antice cristato, saa mener jeg, den rettest skilles fra alle andre ved det trivielle Navn Phoca cristata. Til en Tid stod jeg virkelig i den Tanke, at Phoca Leonina og Phoca jubata Auctorum vare kun een Art, nemlig den første Haunen og den sidste Hunnen, især da Steller ³⁴⁾ synes at have blandet dem sammen; thi den Soeløve, han beskriver, er virkelig den Art, man siden har kaldet Phoca jubata, og dog anseer han den for een og samme med Dampiers Soeløve ³⁵⁾, der uden al Tvivl er det Sædne, som Anson har kaldet saa, efterdi begge ommeldte Soeløvere er trufne paa een Øe, som Schreber ³⁶⁾ rigtig anmærker; men, da ikke allene Steller, ved sin Soeløves Beskrivelse ³⁷⁾ ganske riir om Blæren i Panden, hvilken han dog maatte have bemærket, dersom han havde havt Klapmydsen for sig, og derimod tilføjer den lange krusede Haar paa Halsen, og forte

³³⁾ L. c. p. 248 og 250.

³⁴⁾ Nov. Comm. Ac. Sc. Petrop. II. p. 360.

³⁵⁾ Dampier Voy. au tour du Monde I. p. 118.

³⁶⁾ L. c. p. 298.

³⁷⁾ L. c. p. 360. 361.

oprettede Dreklappe, hvilke Klappmydsen ikke har, men endog flere siden have nævnt om den med samme Skiltemærker, og saavel som Steller, tale om begge Aien; endog have givet os dens Figur ⁸⁸⁾, der i meget er forskjellig fra Klappmydsens, saa tør jeg ei længere drage i Tvivl, at jo Phoca jubata er en egen Art, som beqvemtest kunde beholde det Navn Phoca Leonina, men Klappmydsen derimod det Navn Phoca cristata. Den ene maatte ellers have troet, at Ansons Seelove var forskjellig fra Klappmydsen i de nordlige Vande; saasom han har anført dem som tvende særskilte Arter, den ene kaldet Hooded Seal og den anden Leonine Seal ⁸⁹⁾. Rigesaa Schreber, som har denne under det Navn glatte Seelov, og hiin under det Navn Klappmuse ⁹⁰⁾. Han have Erleben ⁹¹⁾ og Gmelin ⁹²⁾ fulgt med deres Ph. Leonina og cristata, dog med Forskiel; thi Erleben ytrer sin Tvivl ved den sidste, om den og virkelig maatte være forskjellig fra den første ⁹³⁾,
men

⁸⁸⁾ *Pernetty Voyages aux Isles Malouines.* tom. 2. p. 47. tab. X. *Molina l. c.* p. 250.

⁸⁹⁾ *Synops. quadr.* p. 342. n. 268. og p. 348. n. 272.

⁹⁰⁾ *l. c.* p. 297. og 312.

⁹¹⁾ *l. c.* p. 581. og 590.

⁹²⁾ *l. c.* p. 63. 64.

⁹³⁾ " Num forte idem animal cum Phoca leonina? „ *l. c.* p. 590.

men Smellin antager det ligefrem uden nogen Tvivl. I midlertid ere de dog virkelig kun een Art, thi det Anſon auferer om ſin Svældve, paſſer nøie nok paa den grønlandſke Klappmyds. Systematici have og fiendellig robet deres Forlegenhed, at finde rette Skilksmærker imellem begge, i det de blot have maattet tage deres Tilflugt til Farven, og kaldet den første Phoca capite antice cristato, colore fusco, men den ſdste Phoca capite antice cristato, colore griseo, men hvo ſeer ikke, hvor ſlibrigt dette Mærke er? og jeg troer, min ſølgende Beſkrivelse vil, ved Sammenligning med andres, kunne tiene til Beviis for, at de udgjøre kun een Sæl-Art.

Det danſke Navn Klappmyds, ſom Colonifterne og de danſke Svæfarende kalde den med, og allerede findes den tillagt af Superintendent Egede ⁹⁴⁾ er egentlig intet andet, end det tydiſke Klappmüſe (Hængehue) ſom rimeligſt de tydiſke eller hollandiſke Hvalfangere først have givet den, fordi dens Vandblære ſeer ud, ſom en Hue, der hængde ned for Dinene. Det kan ei heller tvivles om, at den ſo er Iſlændernes Blaudru: Sælur σ : Blære: Sæl ⁹⁵⁾ og Lappernes Oaaido ⁹⁶⁾.

Grøn.

⁹⁴⁾ 3 Grønlands Naturelhiſtorie p. 46.

⁹⁵⁾ Torf. Grönl. ant. p. 88. Olavf. Reife giennem Iſl. p. 532.

⁹⁶⁾ Leem. Lapp. p. 214.

Grønlanderne kalde den Neitserfoak ⁹⁷⁾ 3: den store Neitsek, fordi den i nogle Ting, især Haarene og Farven, har nogen Lighed med den Sæl, der kaldes Neitsek 3: Fjordsælen. ⁹⁸⁾, Men den i meget andet er den saare ulig. I første Aar hedder den Neitserfoarak 3: en Klappmydsunge, og i andet Aar Kakortak 3: den hvidblevne. En gammel Han kaldes Nesaurfalik 3: den med Qvindehætten paa, fordi dens Vandeblore har Lighed efter en stor Hætte, som Qvindfolkene have i deres Veltse og kunne trække over Hovedet. Grønlandere og Udlandige have de gjort sig eens Begreb om denne Vandeblore.

Al Farve ere de ældste Klappmydser paa Hoved, Hals og Kumpe, kulsorte; den øvrige Krop er sort eller mørkebrun: med hvidgraa Flekker, dog er Ryggen mørkest. De Unge ere, i første Aar, paa Bugen ganske hvide, men langs ad Ryggen blaagraa. I andet Aar ere de endnu mere hvide, men den graa Strib langs ad Ryggen er mørkere og lidt brunladen. Siden nærmer den sig alt mere og mere de Gamles Farve.

3

⁹⁷⁾ Dette Grønlandste Navn er (saavel som det Fjotlandste Blaudruselur) hos Erleben urigtig anført under hans *Phoca jubata*, da det høres til hans *Ph. Leonina*; og siden forekommer det atter under hans *Ph. cristata*.

⁹⁸⁾ See pag. 76.

J Størrelse overgaaer den meget de foregaaende Arter, og maae regnes blant de største Sæl-Arter; da der gives den Klapmyds, der er saa stor som en Dre, 4 Alen lang, og derover. Det Exemplar jeg havde for mig ved Beskrivelsen, var ei ganske fuld- voksen, og udgjorde dog i Længde = 3 $\frac{1}{2}$ Al.

Brede imellem Forlallerne = 19 $\frac{1}{2}$ Tom.

mellem Baglallerne = 8 Tom.

Hovedets Længde = = = 12 $\frac{1}{2}$ Tom.

og Tykkelsen næsten lige saa stor.

Beldehaarene, de længste, omtrent = 5 $\frac{1}{2}$ Tom.

Halsens Længde = = = 10 Tom.

og ligesaa tyk.

Kroppens Længde = = = 2 Alen 4 $\frac{1}{2}$ Tom.

Forlallerens Længde = = = 13 Tom.

Brede ved Roden = = = 4 Tom.

efter nederste Skraaning = 6 Tom.

Baglallerens Længde = = = 15 Tom.

Brede ved Roden = = = 4 Tom.

imellem de tvende nederste Tær = 3 Al.

Rumpens Længde = = = 3 Al.

Brede ved Roden = = = 2 $\frac{1}{2}$ Tom.

Hovedet er overmaade stort, buglerundt og næsten ligesaa tykt, som langt. Dets Størrelse sørges endnu hos Hannen derved, at den for i Vandet har som en stor Hætte, det er, en haarrig tyk Hud, som indvendig er hul og løs fra Pandebenet, saa at den giver sig ud som en Bulle, og kan oppustes til en stor

Blære,

Blære, der bliver trygget langs ad Midten, men bule-
rund til Siderne; denne Hætte begynder tæt nedn for
Dinene, og naaer indtil Næseborene, som og indslut-
tes i den. Hunnen har ikke denne Hætte, ihvor gam-
mel den end er, dog er langs ad Pandens øverste en lav
trygget Ophøining, som et Spor til samme; ligeledes
findes det-paa de unge Hanner, men hos disse bliver den
med Alderen alt-større og større, og tilfødt bliver hul
inden i, saa at den faaer mere og mere sin rette Stik-
kelse. Hvad denne Hætte tjener til, er ei let at be-
stemme ⁹⁹⁾; maaskee er den skienket Hannen for at
give ham et mandigt og frygteligt Udseende, naar de
gialdt om at stride med andre af sit Kien, eller med
andre Sædhr, for at forsvare sig, Hunner og Unget,
eller og blot som et Kien-Mærke, og Affærelseslem for
de overflødigede Bødsler, ligesom det findes hos flere
Hænder og Hænderfugle.

Munden er storgabet, og Snuden breed. Paa
samme har den mange lange Beidshaar, der ere bleg-
graa, fladrunde og slangeløbende, hvilke Slangeløb
begynde

⁹⁹⁾ Lrang siger vel i sin Hist. von Grøn. p. 164., at den
skulde tjene til at beskytte Dinene mod de rullende spidse
Stene og Sand ved Storm og Bølgebrad, (hvilket og
Schreber l. c. p. 313. efterstaaer ham), men han
har glemt at anmærke, at Hunnen ingen saadan Hætte
har, hvis Dine dog vel vare forsynet lige saa mangfoldig
liggende.

begynde kort fra Roden og ende nær ved Spidjen, som er but og ganske fladtrykt ¹⁰⁰⁾. De øverste Veides haar ere længst, men de nederste kortere. Tungen er klostet i Enden.

Næseborene ere store og viide, langagtige, i øverste Ende afrundede, i nederste smalere. Alle de Unge, saavel som Hunnerne, have kun tvende Næsebore, men de gamle Hanner have, foruden disse egentlige Næsebore, endnu tvende forlorne, eller tunde Abninger i deres Hætte, og disse komme Tid efter Tid, saa at man kan træffe dem, der kun have Abning paa den ene Side af Hættten, men den 4de, som skulde sidde lige over for paa den anden Side, endnu ei fuldkommen.

Øinene sidde heel øverlig paa Hovedet, og ere store, have sort Steen med en mørkebrun Kred: Dienbrynene sidde nærmere Hovediffen, end Øinene, saa at det seer ud, som om de havde ingen; disse Dienbryne sidde i en liden Flok, temmelig lange og stærke, ligesom Veidehaarene. Den findes i Ullmin delighed meget suursiet. Ørene ere uden Ørelap.

Tænderne ere 32 i alt, nemlig: 1) Fortænderne oventil 4, og nedentil ligesaa mange, som sidde særskilte fra hinanden, hvoraf de to mellemste ere smaa, de to yderste derimod lange og store, alle fegledannede, spidse

¹⁰⁰⁾ Men at de skulde være rubro annulata; som det hedder hos Linné Syst. nat. p. 56, har jeg ikke mærket til.

spidse og krumme ind ad. 2) Hundetænderne ere 4, nemlig een enkelt paa hver Side af hver Kiæbe, som ere lange, krumme, føere og spidse ¹⁰¹). 3) Kindtænderne ere 20, nemlig: 5 paa hver Side af hver Kiæbe, som sidde særskilte, ere korte og smaa, smale ved Roden, men brede i Enden, hvor de ere takkede og høye en skarp opstaaende Kant. Paa alle dem, jeg har seet (og de ere ikke faa), har jeg ei endnu fundet flere end 4 Fortænder i Overkiæben, men paa et Exemplar har jeg kun fundet tvende i Underkiæben, og paa et andet 6 Kindtænder i den eene Side af Underkiæben. Foruden de 5 Kindtænder i Overkiæben gaa og længst inde en liden Tup, som Spor til en Tand, der da blev den Gæ, men samme kan ei sees uden i Crania, hvis Kiød er aspillet. Man finder ellers meget hyppig et mindre Antal Tænder hos denne Art, end ordentlig kunde ventes, og hos endeel af de gamle ere de meget forslidte, saa at kun Stumper ere tilbage; især ere Fortænderne meget brøstfaldige, da jeg hos nogle har kun fundet een eneste tilovers i Underkiæben.

Halsen

¹⁰¹) Vel ere Hundetænderne store og lange, men at de i Underkiæben skulde være subequali, som Linné l. c. betættet, har jeg ei kunnet bemærke, meget mindre at de skulde staae 4 Tommer uden for Kiæben, som Molina siger l. c. p. 248, da de ere ikke engang en Tomme lange, og kortere, end de i Overkiæben.

Halsen er kun stumpet, men tyk som en Drehabts, og ligesaa tyk, som lang.

Forlallerne ere ſkikkelig lange, ſtaaе ſkions ud til Siderne, have 5 Tæer og lige ſaa mange lange, ſkarpe, hvide Kløer, ſom ere krumme og nedен til rendehule. Diſſe Lallers forreſte Rand er retliniet, men bageſte Rand afrundet ſaaledes, at den forreſte Taa er længſt og de andre tage mere og mere af indtil den bageſte, ſom er korteſt.

Baglallerne ere ſtørre, længere og bredere, ſtile vandſtrøgs bag ud fra Kroppen, have ogſaa 5 Tæer, af hvilke de to yderſte ere længſt, de to nærmefte kortere, og den midterſte allerkortefte, hvorefter Huden ſætter ſig med Udſveifninger i Kanten; denne beklæder ganſke Tæerne, ſaa at endog Kløerne ere kun lidet fiendelige, der ligge korte oven paa Huden. Midt imellem Baglallerne er den tungeformige Rumpе.

Kroppen er lang, næſten legleformig og meget ſeer, ſaa at der feiler lidet i, at den jo er ſom en maadelig Drekrøp.

Skindet er overalt haarrigt, tykt og ſtærkt. Haarene ere lange, tæt pakkeде, ſtyle noget, ere blede at føle paa, og have i Grunden mangfoldige ſmaa krøllede Laad, ſom gjør diſſe Skind varmere at bære i Klæder, end andre, men de ere og temmelig tunge.

Den har overmaade tykt Spæk, vel 3 Tommer tykt; men paa den Tid, Hunnen ſæder, har hun mindre Dind, 2det Gæſte. J Dre

dre Spæl. Dens Spæl er ellers af Egenskab med Svartsidens ¹⁰²), og giver kun faa Grever, saa at disse tvende Salarters Spæl uden Forliis kan blandes imellem hinanden.

I Indvoldene er den ei synderlig forfficklig fra de forhen beskrevne.

Klapmydsen opholder sig meget langt til Søes, og treffes vel under hele Grønlands Kyster, men dog helst i den sydlige Deel af Landet, hvor Drivis gives i største Mængde. I April, May og Junii Maanedet kommer den der nærmere under Landet, og da er det, den af Indbyggerne bliver fanget; thi til andre Tid sees den sielden eller aldrig.

I Vandet har den næsten samme Manerer, som Svartsiden ¹⁰³), men holder sig ulige længere under Vandet uden at trække Lust, og er der mere forsigtig; men den holder sig meest ved Drivisen, hvilken den synes at følge Syd fra om Foraaret, thi jo mere Drivis paa denne Tid, jo flere Klapmydser gives der. Dog, dersom Drivisen kommer før April, og inden samme Maanedes Udgang driver forbi Nord efter, da faaer man ei mange Klapmydser under Landet det Aar. Paa Drivisen kryber den op i hele Stokke og ligger at soelbade sig eller sove; da er den meget dumdriftig og ei vanskelig at komme nær. Disse Søle ere meget
bidste,

¹⁰²) See 1ste Hefte p. 102.

¹⁰³) Sammestedes p. 107.

bidſke, deels imellem ſig ſelv, da de gæe og tude, ſom Hunde, deels og til at anfalde Grønlanderne, ſom ſtige op paa Iſen til dem.

Hvad Tid Hunnen bliver drægtig, kan ei beſtemmes, da den kun ſaa kort Tid treffes under Landet; men efter Grønlandernes Sagn ſkal den føde een eenlig Unge oven paa Driviſen ſiſt i April eller førſt i May; hvilket og ſtemmer overeens med hvad jeg ſelv har erfaret, at Hunnen i May Maaned har Melk i ſine Patter.

Dens Føde er omtrent den ſamme, ſom Svartſidens ¹⁰⁴); dog ſynes den iſær at ſøge Rødfiſken, Torſken, Hellefiſken og andre ſaadanne ſtore Fiſke.

Dens Fiender ere og de ſamme, ſom anført er under Svartſiden ¹⁰⁵).

Grønlanderne fange Klappmydsen meeſt allene med Harpuunpilen ¹⁰⁶), dog betiene de ſig ogſaa herved af Lenken og alle deres øvrige ſmaa Pile, da den brøder i Stykker for Føde. I Vandet fanges de færreſte, og det paa ſamme Maade, ſom Svartſiden; men paa Driviſen har man noget beſynderligt at iagttage for at ſaae den fangen. Derſom den ſaaer Fangeren for tidlig at ſee, ſaa vil den gierne ſtørte ſig i Søen, og bliver da ei god at komme nær, hvor-

I 2

for

¹⁰⁴) See Iſte Hefte p. 119.

¹⁰⁵) Sammeſteds p. 120.

¹⁰⁶) Sammeſteds p. 122.

for man stræber at komme bag paa den, og forstikker sig imellem Iisfjorserne, roende siden langs om ved Kanten af det Iisstykke, hvorpaa den ligger, (og som er gierne noget stort) indtil man kommer til det Sted, hvor den ligger, da stiller man sig med sin Baad lige ud for den, og lader sig see i en studs; Klappindsen bliver herover saa bestyrret, at Taarene rinde den af Dinene og Snottet af Næseborene, i Almindelighed rører den sig ikke, men forskrækket anseer sin Fiende og taalsmodig oppebier sin Skiebne; man er da ganske tæt hos den, og, som den har Krop nok, slaaes ei saa let Feil med Harpunen, som stedes med Magt i dens Bringe; imedens den er i Færd med at skille sig ved samme, dræber man den ganske med de andre Pile. Dersom den flyer ind paa Iisstykkets Midte, saa stiger man op paa Isen, og gaaer den i Møde med sine Pile; gierne vil den da ved hastige Spring anfælde med sine Forlaller og Tænder, hvorved Grønlanderne faae nok at bestille, og nogle blive beskadigede, dog, da den ej kan saa hastig vende sig til Siderne, men seger ligefrem, saa vilde Grønlanderne at springe til Side, hvorved den da i sit Spring fahrer dem forbi, og bliver dræbt bag fra. Kan man ikke komme i Skul imellem Isen, men maae nødvendig ligefrem til Sæsen, saa, for at forskrække den desmere, roer man den i Møde med høiopraakte Aarer og Brusen, hvori man søger at efterligne Landfisken; Sælen bliver derved affrækket fra at styrte sig i Vandet, og man kom-

mer

mer den skudnær. Hvad enten man seger den i Vandet eller paa Isen, saa er man gjerne flere i Følge, for at staae hinanden bi, med at dræbe og slæbe den hjem; alt hvad imidlertid fanges bliver da deelt imellem dem alle, naar de komme til Land, endskjønt nogle have kun været blotte Tilskuere, men den, som først har slaaet Pilen i Sælen, saaer dog Brøderparten af samme. Derfor, naar nogen af Følget har slaaet i en Sæl, lader man gjerne de andre i Råd efter hinanden hver dræbe sin eller flere, for at unde hverandre lige stor Deel, og, dersom en gammel Mand er med, som ei kan fange synderlig, saa, for at unde ham noget, lader man ham slaae i den første. Undertiden bringer man hele Dage og Nætter hen med saadan Fangst, inden man kommer hjem, og kommer da et tomhændet.

Af denne Sælhund nyttes:

- 1) Rindet, der er vel det sorteste og fletteste af alle Arter, da det er saa fast og grovt i Fibrene, men derfor er det og drøit, og skaffer Grønlanderne paa den Tid stor Næring; thi en Sælhund af dette Slags, naar den er fuldvoxn, giver ligesaa meget Føde, som vel trende af de almindelige. I det øvrige behandles dens Rind med Raagning, Tørring og Syltning, ligesom meldt er under Svartsiden ¹⁰⁷⁾.

I 3

2) Lige

¹⁰⁷⁾ See 1ste Hefte p. 133. 134.

- 2) Ligefaa dens Indvolbe ¹⁰⁸⁾, af hvilke desuden Maven i Nød bruges til Blære ved Harpuunpilen, saasom den er temmelig stor.
- 3) Spækket bruges til at brænde i Lamperne, og til at spise; det leveres og ved Handelen, hvor man faaer mere for saadan en Kobbø Spæk, end for en af Svartsiden.
- 4) Skindet spises undertiden hængende ved Spækket, som Mundbidde, ellers beredes det enten til Baadesskind, hvortil dog kun de største bruges, skjønt de sielden treffes ret gode, da de ere saa forrevne af deres indbyrdes Strid, eller og af Haarsskind ¹⁰⁹⁾, hvoraf nogle faa leveres ved Handelen, men de fleste forbruges i Landet, nemlig: de Fuldvornes til Bripesskind og Teltens indvendige Betræk; de Unges derimod, som ere smukke, bruge Qvindfolkene til deres ypperste Statspeltse med Haarene udvendte. Man bruger ogsaa disse til Buxer, og saadanne Skind agtes imellem Grønlanderne selv næsten lige saa høit, som Rheenskind, og holdes særdeles dyre.
- 5) Af Been og Seener gjør man samme Brug, som meldt er under Svartsiden ¹¹⁰⁾.

Paa

¹⁰⁸⁾ See 1ste Hefte p. 135 — 138.

¹⁰⁹⁾ Om disse tvende slags Skinds Beredning see 1ste Hefte p. 141. 146.

¹¹⁰⁾ Sammeheds p. 138. 139.

Paa Klappmønden har man endnu ingen god Figur; thi den Anson har leveret ¹¹¹⁾, og Schreber har afscopieret ¹¹²⁾, er vel taalelig, dog i mange Henseender seilagtig. Især ere Hovedet og Kallerne unaturlige; thi Forkallerne ere for lange, see ud, som ordentlige Fødder og have flade Negle, som Menneske-Tæer; Bogkallerne ere og splittede i formange Endesflige, forresten see ud, som de, fra Endesfligene at regne, vare i hele Længden sammenvorne til een Bul, uden tydelig Legn til Kumpen; Hæften i Panden forekommer mig og alt for rynket, uden noget Legn til Røgning langs Midten, i det mindste seer den ei saaledes ud, naar den er opblæst. I Gabet sees kun tvende Tænder fremrage af Underkiæben, og slet ingen i Overkiæben, ret som den ikke havde flere; maaskee har dette givet Linné Anledning at tale om *Dentibus 2 inferioris maxillæ subexsertis*, hvilket Molina (som forhen meldt) mærkelig har forbedret, saa at man snart skulde troe, han ogsaa (i det ringeste i dette Stykke) havde rettet sig efter Ansons Figur; thi jeg finder ikke Anson i Beskrivelsen at tale herom. Dyrets Stilling er og alt for krum og unaturlig. Verneets Figur ¹¹³⁾ er ei meget bedre, og skulde snart synes gjort efter Ansons, som den meget ligner,

¹¹¹⁾ l. c. (tydske Oversættelse Tab. 13).

¹¹²⁾ l. c. tab. LXXXIII. A.

¹¹³⁾ l. c. tab. IX. ° fig. 1.

ner, kun med den liden Forbedring, at han har givet den flere Tænder i Munden og krumme Klæer paa Fællallerne. Ellis's ¹¹⁴) er kun maadelig, og Egedes ¹¹⁵) alt for liden til ret at skælne noget Lem, ellers ganske god.

Jeg er ganske eenig med Biskop Gunnerus i at troe, de Norske Fiskeres Klækkal, og de gamle Havstrambe ¹¹⁶), er ikke andet end Klappundsen, som Overtroen har gjort til et Vidunder, hvilket han saa omstændelig har beviist ¹¹⁷), at jeg intet finder at indvoende derimod eller tilføie. Derimod er jeg af andre Tanker om Jislændernes Raudkæmblingur ¹¹⁸) eller Rødkammen ¹¹⁹). Denne holder vel Gunnerus og for at være samme Sæart ¹²⁰), men jeg mener, man har større Grund til at holde den for den egentlige Sæløve (*Phoca jubata*), saasom den tillægges rød Mann paa Halsen, hvilket best stemmer overens med Sæløvens lange krøllede røde Halshaar,

og

¹¹⁴) I hans Reise nach Hudsons Bay, tab. 7. fig. 4.

¹¹⁵) l. c. ved p. 46.

¹¹⁶) Spec. Reg. p. 166. Torf. Grönl. ant. p. 97.

¹¹⁷) Norske Videnskab. Selsk. Skr. nye Samling 1ste B. p. 25. 27.

¹¹⁸) Spec. Reg. p. 129. Torf. Grönl. ant. p. 94. Møbe Jisl. Naturh. p. 17.

¹¹⁹) Olaf. Reise giennem Jisland p. 545.

¹²⁰) l. c. p. 38.

og ſkiønt denne ikke er ſynderlig bekiendt i de Nordlige Bænde, er det dog rimeligt nok, at den nu og da kan indfinde ſig der, ſaaſom Steller dog har truffet den ved Kamſchatka; det er og høiſtrimeligt, at det ſlags Sæle, ſom Kammerſekretair *Clavius* kalder *Rodhalse*, og ſiges undertiden at indfinde ſig paa Øerne ved Øſterlandet af *Jiſland* ¹²¹⁾, juſt er *Stellers Sælove*; havde og den ſkarpſindige *Gunnerus* formodet Forſkiel imellem *Anſons* og *Stellers Sælove*, da tvivler jeg ikke paa, han jo om *Rodkammen* havde tænkt ſom jeg, men det ſees tydelig nok, at han har holdt dem for een og ſamme Art, og da blev hans Dom om *Rodkammen* ei ſaa ugrundet.

Klapmøndſens Synonymie bliver da følgende:

Phoca Leonina, *Linn. Syst. nat.* pag. 55. *Müll.*

Prodr. p. viii. *Erleben Mamm.* p. 581.

Faun. Grönl. p. 7. *Borowſki Thiere* 1. B.

2. St. p. 5. *Mohr Jiſl. Naturh.* pag. 2.

Gmelin Syst. Nat. T. 1. p. 63.

Phoca criſtata, *Erxl.* l. c. p. 590. *Gmel.* l. c.

p. 64.

Phoca Elephantina, *Molina Naturgeſch. von*

Chili p. 248.

Klapmøndſ, *Egedes Grönl. Naturhiſt.* pag. 46.

med en liden *Figur.* *Hammer Faun. Norv.* p. 4.

35

Bo.

¹²¹⁾ I hans ſecond. *Reiſe i Jiſl.* p. 515.

- Bomare Naturlex. T. VII. p. 15. *Olavii oecon. Reise i Tisl.* p. 514.
- Seeleve, *Bomare* l. c. p. 493. *Hammer* l. c. p. 4.
- Allmindelige Keiser til Lands og Bands XV. B. p. 382. tab. 18. (Anson's Figur).
- Blaudru = Selur, Blodrefel, Blærefæl, Torf. grønl. ant. p. 88. *Olav's. Reise giennem Tisl.* p. 532. *Olavii oecon. Reise i Tisl.* p. 79. 86. *Hammer* l. c. p. 5.
- Blakketal, Kiknab, Gunnerus i *Norske Vid. Selsk. Skr. nye Saml.* I B. p. 25. 26.
- Havstrambe, *Spec. Reg.* 166. *Torf. grønl. ant.* p. 97. *Egede* l. c. p. 47. *Cranj Hist. von Grønl.* I. p. 154. *Staunings forte Beskr. over Grønl.* p. 139. *Gunnerus* l. c. p. 27.
- Oaaido, *Leem. Lapp.* p. 214.
- Neiterfoak, *Cranj* l. c. p. 164. *Anmærku. til Cranj* p. 157. *Stauning* l. c. p. 145.
- Lion Marin, *Dampier Voyag.* I. p. 118. *Ulloa Voyag.* II. p. 24. *Büffon Hist. nat.* XIII. p. 333. 351.
- Der Meerlove, *Büffon algem. Hist. der Natur* VII. Th. 1. B. p. 184. 193.
- Seehund mit einer Haube, *Ellis Hudf.* tab. 7. *Göttingische Saml. neuer, u. merkw. Reisen,* tab. 7. ved p. 140. (Ellis's Figur).
- Sea-Lion, *Woodes Roggers Voyag.* T. I. p. 207. 222. *Anson Voyag.* p. 100. med Figur paa
han

Han og Hun. (tydske Overs. p. 115. tab. 13.)

Philosophical Transact. Vol. XLVII. p. 121.

Leonine - Seal, *Pennant* Synops. Quadrup. p. 348. *Ej. Hist. Quadr. II.* p. 534.

Hooded Seal, *Pennant* Synops. Quadr. p. 342. *Ej. Hist. Quadr. II.* p. 525.

Zee-Leeuw, - *Houtt. nat. Hist. II.* p. 5.

Der Seeløve, *Müll. Naturf. I.* p. 197. (men Ansons og Stellers Seeløve urigtig sammenblandede).

Loup marin de la grande espece, *Pernetty Voyag. aux isles Malouines II.* p. 40. tab. IX. * fig. 1.

Der glatte Seeløve, *Leske Anfangsar. der Naturg.* p. 132. *Schreber Säugth. III.* p. 297. t. LXXXIII. A.

Die Klapmütze, *Schreber l. c.* p. 312.

Seinte Art.

Kemmesælen.

Phoca barbata.

For de Naturkyndige synes denne Sælart at have været lidet bekendt, da saa saa melde om den. I Sagsstemet har den i det ringeste ikke været optaget, før jeg fra Grønland gav Conferensr. Müller Efterretning om

om den under det Navn Phoca barbata, som derpaa lod den indføre i sin Prodrömus ¹²²⁾; under samme Navn findes den og beskrevet i min Fauna Grönlandica ¹²³⁾. Erleben ¹²⁴⁾ og Gmelin ¹²⁵⁾ findes at have beholdt det samme i deres Systemer, og det passer især for denne Art, da den har talrigere og stærkere Veidehaar, end nogen anden mig bekendt Art, og disse tillige ere hvide og krollede i Enden, saa de see ud, som et hvidt Skiæg. Schreber derimod kaldte den: Der große Seehund ¹²⁶⁾, fordi han ansaae den at være Parsons i Transactionerne beskrevne store Seekaly ¹²⁷⁾, hvilken Büffon ¹²⁸⁾ just har anseet for den største; et saadant Navn forrænte den virkelig ogsaa for sin udmærkede Længdes Skyld, og i mine skrevne Optegnelser angaaende Grønlands Märkværdigheder i Naturen havde jeg selv kaldet den Phoca maxima, men, da man ved et Dyr's Benævnelser ikke saa meget kan regne paa dets Stærkelse, uden man var vis paa at have seet alle Arter af samme

¹²²⁾ Prodr. Zool. Dan. p. VIII

¹²³⁾ Spec. 9.

¹²⁴⁾ Mammal. p. 590.

¹²⁵⁾ Syst. nat. I. p. 65.

¹²⁶⁾ Säugeth. III. p. 313.

¹²⁷⁾ Philosoph. Transact. Vol. XLII. p. 383. (Num. 469)
Tab. I.

¹²⁸⁾ Algem. Hist. der Nat. VII. Th. 1. B. p. 184. 189.

samme Slægt, og det endda ikke kunde gielde om de
 Unge, saa troede jeg snarere at skulle laane Navnet af
 et udvendigt Mærke paa Kroppen, som let kunde falde
 i Øinene, og da meende jeg, dens store Skiæg blev
 det nærmeste at vælge. Jeg tvivler alligevel ikke om,
 at jo Parson paa anførte Sted har havt denne
 Grønlandske Sælart for sig, da baade Figur og Be-
 skrivelse meget vel passe paa den, endog indtil Ind-
 voldene; Parson har altsaa været den første, der
 gjorde os bekiendt med denne Art, og næsten den eneste,
 der ret har givet sig af med at beskrive den; thi de an-
 dre have enten blot nævnet og kortelig meldet om den,
 eller og de have udfrevet Parson, indtil jeg i min
 Fauna leverede en omstændeligere Beskrivelse; jeg
 vidste til den Tid ikke engang af Parsons Beskri-
 velse at sige, ligesom jeg ogsaa maae slutte, at min
 Fauna ikke har været Gmelin bekiendt ved Udgaven
 af sit System, saasom han ikke engang værdiger at ci-
 tere den paa dette Sted, hvor jeg dog troede at have
 sagt noget nyt. Man har og største Grund til at troe,
 den er Kamschadalernes Lachtak ¹²⁹⁾, de Norskes
 Havert ¹³⁰⁾ og Fislændernes Grænsel, Gramse-
 lur eller Kampselur ¹³¹⁾; thi skönt om den første ikke
 siges

¹²⁹⁾ Nov. Com. Acad. Sc. Imp. Petrop. II. p. 290.

¹³⁰⁾ Leem Lapp. p. 215. not. 66, 3.

¹³¹⁾ Spec. Reg. p. 177. Torf. Grönl. ant. p. 87. Olavf.
 Reise giennem Isl. p. 532. Mohr Isl. Naturh.

figes andet, end den er "det største Slags Sæle," om den anden kun dette mere, "at den har en meget tøl "Hud, og er sortebrun fornemmelig paa Ryggen," og om den sidste blot tilføies, "at den har et stort hvidt "Skæg, som en gammel Mand," saa ere disse dog gode Mærker nok til at gjøre den kiendelig.

Jeg har tillagt den det Danske Navn Kemmesælén, hvormed og nogle Colonister i Grønland kalde den, fordi Grønlænderne af denne Sæls Hud skære deres Kobberemme, som de bruge til Harpuunliner, Fiskeliner og slikt mere. Grønlænderne selv kalde den Urksuk v. Uksuk, hvilket Navns Etymologie ingenlunde veed at bestemme; nogle kalde den og Takkamugak, af Takkamorpok, plumper i Vandet, venteligst fordi denne med sin store Krop plumper størkere i Vandet, end de andre Arter, dog, da Takkamorpok endnu har en anden Bemærkelse: at springe tilbage, har jeg og hørt nogle Grønlænderne give den Forflaring, at den var givet dette Navn, fordi dens Lunge er saa haard i sig, at den let kunde springe tilbage,
naar

p. 4. Vel mener Mohr, at Gram-Selur og Ramp-Selur skulde være forskellige, fordi Olafson angiver hlin at være 12 til 15 Al. lang, men han siger dette kun efter andres Beretning, og hverken Speculum Regale eller *Torfæus* gjør den større end 6 til 7 Al. Disse Navne maae derfor i det højeste kun anses for forskellige Dialecter.

naar den sloges mod Jorden. En Unge af denne Art kaldes og Terkigluk, af Terkigau, holder sig fra, fordi (som man har sagt mig) Hedningene, efter deres overtroiske Regler at holde sig fra visse Spiser, ere især bange for at røre eller spise dennes Kiød.

Denne er den aller største Art Sælhund, der gives i Grønland, da en fuldvoren Kæmmesæl vel kan udgiøre 5 Alen i Længde; thi en Marsunge er næsten lige saa stor, som en gammel Svartside, og en Fiorunge, som jeg havde for mig, da jeg forfattede denne Beskrivelse, var i

Længde	=	=	=	=	3 Al. 9 Tom.
Brede tværs over Bugen	=	=	=	=	22 Tom.
Hovedets Længde omtrent	=	=	=	=	9 Tom.
Brede	=	=	=	=	6 Tom.
Bredehaarene de længste	=	=	=	=	6 Tom.
de korteste	=	=	=	=	1½ Tom.
Halsen lang	=	=	=	=	6 Tom.
breed tværs over Bringen	=	=	=	=	10 Tom.
Kroppens Længde fra Hals til Baglaller	=	=	=	=	2 Al. 6 Tom.
Forlallernes Længde	=	=	=	=	9 Tom.
Brede ved Roden	=	=	=	=	3½ Tom.
nderst i Omranden	=	=	=	=	10 Tom.
Baglallernes Længde	=	=	=	=	13 Tom.
Brede ved Roden	=	=	=	=	3½ Tom.
nderst, naar de ere udbredte	=	=	=	=	18 Tom.
Rumpen lang	=	=	=	=	6 Tom.
breed	=	=	=	=	1½ Tom.

De

De Unges Farve er paa Ryggen blaalig og meget lys, men paa Bugen hvid; med Alderen blive de næsten overalt sorteblaa, siden bliver igien Ryggen lys og Bugen sorteblaa; men de allerældste tabe næsten ganske Haarene, saa at den nøgne sorte Hud sees, undtagen nogle faa overblevne Haar paa Bringen, vises derfor sort overalt.

Hovedet er aflangt, oventil krumboiet, ligesom bukkekrundt fra Nakken hen til Dinene, men foran Dinene nedtrykt til en bred Snude, der forud og til Siderne staaer ud med en tyk Løbe, og er begroet med mange stærke Beidhaar, som ere hornfaste, dog bærlige, saa at de beholde den Krumning, man giver dem; temmelig brede og meget lange; fladrunde, jævne, glatte og klare, med hele Rander og krollede Spidse; sidde meget løse; de yderste ere længst, men de inderste kortest. Snuden selv er nøgen og sort, og Næseborene ligesom Svartsidens.

Dinene sidde for i Hovedet, ere store, men ei meget synlige, da de sidde dybt. Diestenen er bleegsort og rund (da den derimod paa de andre Arter sees kun som en Streg) med en brunn Kred, og har sorte nøgne Dielaage. Dienbrynene sidde overlige, næsten midt paa Panden, og ere kun tvende maadelige Børster for hvert Die, af samme Bessaffenhed, som Beidhaarene; desuden er oven over Dinene paa de Unges hvidhaarede Hoved en sort rund haaret Plet.

Noget

Noget fra Vinene, næsten midt paa Hovedets Steder, ere Dreene, som vel ingen egentlig Drelap have; men dog med Dregangens Omrand synes at hige mere frem, end paa de foregaaende Arter.

Tungen er kort, men tyk og breed, klostet i Enden, overalt beklædt med et hvidt Laad, ligesom smaa Frøndsler; saa og paa Ganen, hvor det ligger i Lag, men ei saa kiendelig, som paa Svartsiden.

Tænderne ere 34 i Tallet, nemlig: 1) Fortænderne 10, som ere a) i Overkiæben 6, krumme og smaa; dog ere de 4 midterste næsten eens af Dannelselse og Størrelse, mindst, cylinderdannede og lidt flade i Enden; men de to yderste meget længere og mere spidse, skient og i Spidsen noget butte. b) I Underkiæben 4, alle meget smaa, lige store og butte. 2) Hundetænderne 4, nemlig 1 paa hver Side af hver Kiæbe; de 2de i Overkiæben sidde bagest, og faae længere ud til Siderne, ere tillige krumme bag ud og længst af alle; de 2de i Underkiæben sidde yderligere og saa nær Fortænderne, at de snarere kunde regnes til samme, ere krumbøiede ud ad, mindre og buttere, end de øverste. 3) Kindtænderne ere 20, nemlig: 5 paa hver Side af hver Kiæbe, alle korte, tykke, trespidse i Enden, da midterste Spids er længst og stærkest, de 2de andre lige smaa og ubetydelige.

Gaffen er kun kort, men temmelig tyk, da den tager til i Tykkelse indtil Forlallerne.

Forlallerne ere store og lange, have 5 lange Tær med 5 lange, sorte, rette, spidse og nedtil rendehule, Kløer; alle Tærne ere samlede ved en fælles og Svømmehud, der er haarrig, som Kroppen, og overfløder den ganske Lalle, saa at allene Tærnes yderste sees. Denne Sælhunds Forlaller ere forskiellige fra de andre Arters deri, at den forestiller Hænder, som ere krummede bag ud, og deres Tær ere, som Fingrene paa en Haand i Forhold mod hinanden, saaledes at den forreste eller nærmeste mod Bugen er kortest (som Tømmelfingeren); den bageste eller yderste lidt længere (som Lillesfingeren); den næstforreste atter lidt længere (som Pegefingeren), den næstbageste igien lidt længere (som Røgefingeren), og den allermidterste længst (som Langfingeren), dog ere de 2de sidstnævnte ei synderlig forskiellige i Størrelse; hvilket er meget anderledes, end hvad tilforn er anført om de andre Arters Forlaller, og kan sikkert være et Sært tegn, hvorpaa den kan kiendes.

Baglallerne ere meget større og anderledes. De sidde lige bag ud, som paa alle Sælhunde, og ere krumme ned ad, da de og nedtil ere hule med en opbøiet Sidekant i Huden. De have ogsaa 5 Tær med 5 lange Kløer; der dog ere kortere, end paa Forlallerne og sidde halvskiulte i Svømmehuden saavel som hele Tærne, ligesom under foregaaende Arter er anført; Kløerne ere sorteblaa med hvide Kanter.

Rum

Rumpen er ſom paa de andre Arter.

Dens Krop er ſtor, lang, ſøer og meget høi-
rygget.

Skindet paa denne Sælart er overmaade tykt frem for paa de andre Arter, ret ſom en Hestehud, og dens Haar ere korte, tæt pakkede, fine, bløde, ſtyle noget, have ingen ſynderlig Raad under ſig, ſidde meget løſe, og gierne falde af ſig ſelv af paa de gamle ved lidet at røre dem; dog kan dette maaskee tildeels foraarſages af, at man meeft treffer den i Fældetiden.

Den har og meget tykt Spælf, men ſamme er ei juſt det beſte til at give Tran, da det er ſaa faſt i ſig og efterlader mange Grever.

Larmene ere overmaade lange og næſten ſom Dre-
tarme i Tykkelse; naar man udſtrækker dem fra Ende til anden, udgiøre de $45\frac{1}{2}$ Alen, hvoraf Endetarmen for ſig ſelv gjør $5\frac{1}{2}$ Alen.

Maven er krum, bredeſt i bageſte Ende mod Larmene, ſmaleſt i Midten, og lidt bredere i Forenden mod Svælget.

Dens Lever er meget ſtor, femdeelt, ligesom i ſeven forſkiellige Lunger eller Blade, ſom dog ei ere lige ſtore eller lige dannede. Den midterſte Deel er ſtørſt, ſidder nederligſt, er rund i Enden, buglerund paa den Side, der vender mod Bugen, men ſlad paa den Side mod Ryggen; Samme Deel er meget revnet ved ſtore Riſter, og har ved venſtre Side nok en

liben tynd trekantet Bitunge ²³²). De tvende næstmeste Sidetunger sidde lidt høiere, korte og spidse, næsten lige og trekantede. De to nederste sidde høiest, ere ei lige store, da den venstre er lidt større, de ere og ligesom trekantede, dog er udbendte Side lidt fladrund. De samles alle oventil mod Halsen i en rund Kloft, og hænge som en Ringkrave. Af Farve er den dunkelrød med hvide Pletter. Galdeblæren er lang og krum.

Nyrerne ere af Dannelsse, som de paa Svartsiden, og dunkelrøde med stærke hvide Kiertler, af Størrelse som en Lemon.

Lungen er stor og firdeelt, og deri forskiellig fra de andre, at den er meget haard i sig, og knasker under Tænderne. I det øvrige ere Indvoldene som paa Svartsiden ²³³).

Kemmesælen opholder sig og treffes meest i den allersydligste Deel af Grønland fra 61 Grader og videre Syd hen at regne; dog forekommer den og i visse Nordlige Egne, og især gives Mængde af den ved Irfortok-Fiorden hen mod Disco-Bugt. Den holder sig meest op i det vilde Hav og treffes næsten paa samme Steder og til samme Tider, som Klapmusselen

²³²) Naar denne Bitunge lægges til de øvrige 5, saa udkommer rigtig de 6 Stykker, som Parson l. c. tillægger Leveren paa sin store Søeselv.

²³³) See 1ste Hefte p. 103 — 105.

fen ¹³⁴), dog kommer den hyppigere nær under Landet.

Den elsker meget at ligge paa Drivisen. I Vandet ere de Gamle seene til at svømme, og desto lettere indhentes. Den er og meget frygtagtig, men tillige usorgsig.

Efter de Sydlige Grønlanderes Beretning gaaer det til med dens Ungling, ligesom med Klappnidsens ¹³⁵), uden at den føder tidligere om Foraaret. Naar Ungen er nylig født, har den meget Laad paa sig, men taber det snart.

Dens Fiender og Føde ere de samme, som Svartsidens ¹³⁶).

Den fanges, deels med Harpuunpilen, ligesom Klappnidsen ¹³⁷), deels og med Kastepilen, ligesom den spraglede Sæl ¹³⁸), ved flere samlede at forfølge den, og da deles den saaledes, at dens Skind ikke forskæres, men kan blive tienligt til sit Brug, derfor oprister og sønderstikker man den paa tværs, og ei paa langs (som det ellers skeer med de andre Arter), og Skindet afflaaes i store Bletter, hvoraf Hovedstykket udgjør een Deel, Kroppen neden for Ballerne een

R 3

til

¹³⁴) Se dette Hefte p. 130.

¹³⁵) See p. 131.

¹³⁶) See 1ste Hefte p. 119. 120.

¹³⁷) See dette Hefte p. 131.

¹³⁸) Samme Steds p. 108.

til to Dele, og det øvrige een Deel, dog, ere der flere om Nyttet, maae den vel deles i mindre Stykker.

Nytten af den er:

- 1) Kiødet, som seer hvidt og smukt ud, især de Unges, og er langt fra ikke saa sort, som Svartfidens eller Klampfidens, men behandles paa samme Maade ¹³⁹).
- 2) Indvoldene ligesaa ¹⁴⁰), hvorved er at agte, at dens Larve, som ere saa store, agtes for de beste til Forhæng, fordi der behøves ei saa mange Somme til deres Samling og altsaa bliver Isfere.
- 3) Spækket, deels brændes i Lampen, men er til dette Brug just ikke det beste, saasom det er saa fast i sig, smelter seent og giver lidet Tran; deels leveres det ved Handelen; men det meste spises af Grønlanderne selv, og er een af deres største Delicater, saasom det giver Hvalspæk lidet efter, og ei har saa meget Fit, som bruskede Beholds-Kar, derfor anvendes det og gierne til Mundbid ved Krækebær (*Empetrum nigrum*) Qvanne (*Archangelica*) o. s. v.
- 4) Skindet er dog det vigtigste af denne Sæl, thi heraf faae Grønlanderne

a) Deres

¹³⁹) See første Heste p. 133. 134.

¹⁴⁰) Sammestedt p. 135 — 138.

a) Deres saa kalbte Kobberemme (Allikfak), der ere dem saa uundværlige til Harpuunliner, Fiske-snorer, og allehaande Bindster og Stræffeliner, da de anvendes af Grønlænderne til alt det Brug, hvortil vi bruge Loug, Keeb og Seilgarn. Det er og hermed de Sndlige Beboere drive saa stor indenlandsk Handel med deres Nordlige Landsmænd, i hvis Egne denne Sælart ei saa hyppig findes og dog maae nødvendig have disse Remme; sigesom Sndlænderne igien tilhandle sig Hvalbarder, Eenbisningshorn og fligt, der allene falder i de Nordlige Distrieter. Til disse omtalte Remmer er just derne og ingen anden Sæls Skind tienslig, saasom den har den tykkeste og stærkeste Hud af alle.

Hvorledes disse Remmer tilberedes, maae jeg nu lidet tale om: Naar man har flaaet Skindet af i store Belter, saa lægges de i Urinballien paa samme Maade, som Solleskind¹⁴¹⁾, for at løsne Haarene, og naar disse ere afplukkede, skæres Skindet ud i een lang smal Strimmel fra Ende til anden, saabidt Beltet kan række, uden at kappes tvært over; thi, om den da til et og andet Brug var for kort, maatte der flaaes Knuder paa, men disse vare aldeles skadelige og kunde ei havees paa Harpuunliner (Allek), og jo færre

R. 4. Kuu-

¹⁴¹⁾ See 1ste Hæfte p. 150.

Knuder, jo bedre paa Fiſkeſnoren (Aulifaus). Vil man bruge Remmen til Harpuunline, da ſkæres Strimlen bredere, men til Fiſkeſnøre og Bindſler ſmalere. Siden udſtrækkes denne Rem i fri Luft for at tørres; naar den da endelig ſkal bruges, maae den end videre tilſnittes; iſær er der en heel Deel at iagttage, om den ſkal være Harpuunrem, da den ei allene maae tilſnittes, men og, deels med Tran, deels med Urin, veegſgøres.

b) Naar Haarene ſidde ei for løſe, og iſær, naar man har Remmer nok, anvendes det og til Haarſkind ¹⁴²), ſaaavel at bruges ſom Bureſkind, ſom og nogle ſaa at leveres ved Handelen.

I denne Sæls Indvolde har jeg fundet tvende Slags Orme, nemlig: 1) en Spolorm i dens Mave, ſom jeg i min Fauna har kaldet *Ascaris rubifera* ¹⁴³), og tillige beſkrevet med Figur i *Zoologia Danica* ¹⁴⁴), ſaaledes ſom den forekom mig ved Hielp af et Haandglas. Mere har jeg ikke ſiden den Tid fundet Leilighed at opdage til Rettelse eller Forbedring, men i Folge den ſtorre Kundſkab, jeg nu har om Indvolde-Orme, bliver jeg tilhøielig, at troe med Conſerentsraad Müllers

¹⁴²) See 1ſte Hefte p. 147.

¹⁴³) Faun. Grönl. Spec. 251.

¹⁴⁴) Zool. Dan. Tab. LXXIV. f. 2. Vol. 2. p. 101. (ed. min.) p. 46. (ed. maj.)

ter ¹⁴⁵), den ſnarere kan have været en Kratfer (Echinorynchus), hvilket maae komme an paa nærmere Efterſyn. 2) En Bændelorm i dens Larme, hvilken jeg i min Fauna har kaldet *Tænia Phocarum*, og der udførlig beſkrevet ¹⁴⁶). Min der leverte Beſkrivelse er gjort efter det, jeg ſaae med blotte Øine ved Hielp af et lidet Haandglas, og ſkønt jeg gierne vil tilſtaaе, at en mere øvet Naturkyndig, end jeg da ifær var, ſkulde ved Hielp af et Forſtørrelſesglas have opdaget mere og beſtemt adſkilligt rigtigere hos denne Orm, ſaa dog, da Ormen var ſaa ſtor, kan jeg ikke have feilet eller forbigaaet noget, uden ved de mindſte og for det blotte Øie uſynlige Dele. Jeg havde gierne anſket mig en nye Leilighed til dens nærmere Betragtning, men da jeg ikke har været ſaa lykkelig at beholde Ormen bevaret i Spiritus, ei heller ſiden kunnet bekomme et nyt Exemplar af den, ſaaer jeg lade det beroe ved det gamle. Og da min Beſkrivelse adſkillige gange er bleven citeret ¹⁴⁷), og Naturhiſtorikerne have anſeet denne Bændelorm ſom en ubeſkiendt Art, vil jeg ved Slutningen af denne Afhandling levere dens Figur, ſaaledes ſom jeg finder den

K 5

med

¹⁴⁵) ll. cc. p. 107. (ed. min.) & p. 49. (ed. maj.)

¹⁴⁶) Faun. Grönl. p. 316.

¹⁴⁷) Goetze *Eingeweidern.* p. 372. Det Kongl. Danske Vidensk. Selsk. Skrifters Nye Saml. 1ſte D. p. 79. Det Naturforſøger 14de St. p. 179. 21te St. p. 39.

med min grove Pensel tegnet blant mine Papirer, og her give et Udtog af Beskrivelsen til Sammentigning, samt tilføie mine Betænkninger, hvor jeg især troer, at noget kunde fortiene Rættelse eller Forbedring. Jeg fandt flere af disse Bændelorme i en og samme Sæl. De laae og velte sig i en guul stinkende flydende Materie, der opfyldte Larmene. Alle vare fri, og mærkedes ingensteds hæftede med Hovedet til Larmen; hvoraf man næsten skulde slutte, at den ingen Mundhager har, som andre af denne Slægt, hvilke jeg ei heller kunde opdage. De længste Orme vare $1\frac{1}{2}$ Allen lange og to Linier brede. De vare ellers lysgule overalt og meget flade. Kroppen er bredest bagtil og især fra Midten af bliver smalere og smalere hen mod Hovedet; dens Leed vare utallige; da jeg forsøgte at tælle dem bag fra, fik jeg 400 og derover, men de nærmeste ved Hovedet vare saa bitte smaa, at jeg umuelig kunde tælle dem, og tabde sig omsider ganske i Halsen; de laae ellers taglagte over hinanden, saa at det forreste tiende stedse, som Grund for det næstfølgende, hvis forreste Ende deri var indputtet; de store Leed vare som en aflang Firkant paa tværs, og viisde ingen udstaaende Kant eller Haf til Siderne; ei heller saae jeg nogen Munding (Osculum) enten paa den flade Side eller skarpe Rand, ligesaa lidet nogen indvendig Eggestof (Alt dette kunde dog maaſke ved Hielp af bedre Glas været opdaget.) Hovedet er stort

stort og fiendeligt nok ¹⁴⁸⁾, bredere end det øvrige, langligt, firkantet og har for hver Vinkel et ud, staaende Øre eller aflang næsten lanjetformig flintig Pæp, nemlig 2de oven til og 2de neden til, som er stumme og style forud; i Hovedets Forende var den, saavidt jeg kunde see, forsynet med mange smaa Ører, der maac træde i Sneaabningernes Sted. (Jeg skulde neppe troe, at have seet Feil med disse Ører, eller overseet større Huller, som kunde være forhaanden under Ørelæpperne, hvilket et bedre Glas ved mædende Reilighed maatte afgjøre). Læt bag Hovedet er en smal Hals, som ikke synes at have Ringe; og yderst i Bagenden er et tilrundet Leed med en meget smal Keone, som Numpeaabning. Skulde det lykkes mig mod Formodning at faae noget Exemplar af disse Orme oftere til Betragtning, da skal jeg ikke undlade at rette det manglende i denne Beskrivelse.

Jeg

¹⁴⁸⁾ I min Fauna har jeg begyndt Beskrivelsen saaledes: *Hanc satis demonstraturam esse credo, Ternias dari capitatas; est enim tam magna, & caput ejus tam visibile, ut de re certo certior factus sim.* Dette stede med Hensigt til dem, som endda tvivlede om Vandekormens Hoved, som nu er bleven de Naturskyndige mere vist; og jeg troer, at min Opdagelse, som allerede var gjort i Aaret 1769, skulde været en af de første og stærkeste til at bevise denne Sags Rigtighed, dersom den tidlig nok var bleven bekendtgjort, hvilket Omstændighederne da forbød.

Jeg kommer nu igien til Remmesælen, som nær-
rer disse Dræte. Paa samme har man, saavidt jeg
veed, kun den eene Figur, som Parson paa an-
førte Sted har leveret; samme er og i det hele ganske
god; kun Halsen synes mig alt for sammenkneben,
Lærne alt for kiendeligen adskilte, Ålverne (især paa
Forlallerne) alt for brede, saa de mere ligne Negle,
og paa Beidehaarene fattes de krollede Ender.

Jeg mærker, at Erpleben har staaet i en slags
Tvivl om, at denne Sæl maaskee kunde være Hun-
nen til Klappmidsen ¹⁴⁹; ventelig har han til denne
Formodning ladet sig forlede deraf, at Parson's
Exemplar just var en Hun; men denne Tanke kan jeg
med fuld Visshed modsigge, da jeg har havt Leilighed
at see begge Kiøn af begge Arter. De have og, som
foregaaende Beskrivelser tydelig vise, alt for mange
Forforskialligheder til at kunne agtes for een Art.

Her meder mig igien det Spørsmaal, som jeg
tilforn nyttede under Fiordsælen ¹⁵⁰, og lovede her
nærmere at ville undersøge: Om Nislandernes Ulsælur
maaskee kunde henføres til Grønlandernes Urkluk
eller Remmesælen? Hertil har jeg saa meget mere
Anledning, som jeg seer, at Schreber l. c. lige-
frem regner Ulsælen blant den store Sæls Syno-
nyma,

¹⁴⁹) An Femina præcedentis (o: existat)? siger han l. c.
p. 591.

¹⁵⁰) See dette Hæfte p. 95.

nyma, derfor han og har leveret os en blandet Beskrivelse, som er samlet deels af det, (Erantz ¹⁵¹) har sagt os om Urklukken, deels af det Olavson ¹⁵²) har berettet om Udsælen; hvorved hans Beskrivelse paa dette Sted er bleven meget urigtig (ligesom paa flere Steder af lige Aarsag). Paa hans Ord ogsaa Gmelin l. c., uden at høre nogen Tvivl, ogsaa har antaget det samme. Men det eeneste til Medhold for denne Tanke er dog kun Størrelsen, der kunde nogenledes svare hertil; thi det øvrige synes mere at være derimod; ei heller forekommer det mig rimeligt, at Jislænderne skulde have tvende Navne paa een og samme Art, især da Olavson stedse taler om Udsælen som en meget bekendt, og om Gramsælen, som en sielden Art; er det da afgjort, at den sidste er Kemmesælen, saa kan den første ikke vel være det. Maaffee bliver da Udsælen en egen Art for sig selv; hvorom maae afvartes en nærmere Oplysning, naar vi eengang blive saa lykkelige at faae en Naturknydig til at reise i Jisland.

Mere Grund var der til at antage Lepechins Phoca Leporina ¹⁵³) for en ung Kemmesæl, da den baade tillægges en tyk Hud og talrige stærke Weidahaar;

¹⁵¹) Hist. von Grönl. I. p. 165.

¹⁵²) Reise giennem Jisl. p. 529. o. fl. St.

¹⁵³) Act. Acad. Scient. Imp. Petr. 1777. T. I. P. I. p. 264. Tab. VIII. IX.

haar; men Farven, Forlallernes Dannelse, og Lørdernes Antal, med mere, strider derimod; desuden giver han Figur baade paa en Gammel og en Ung, saa han ei blot kunde mene den Unge; Da og Kamschadalernes Lachtak unægtelig er den samme som Kemmesælens, men Lapechin siger, at de have et andet Navn til hans Phoca Leporina, saa maatte man antage, at de havde tvende Navne til en og samme Sæl, hvilket ei vel er troligt. Af disse Aarsager holder jeg den for at være forskjællig herfra, som en egen Art, og kommer i det følgende til at melde om en anden Grønlandſk Sæl, hvortil den nærmere svarer:

Efter dette bliver da Kemmesælens Synonyma disse:

Phoca barbata Faun. Grönl. p. 15. Müll. Prodr. p. VIII. Erxleben Mamm. p. 590. Borrowski Thiere 1 B. 2 St. p. 10. Mohr Zisl. Naturh. p. 4. Gmelin Syst. nat. Tom. I. p. 65.

Havert, Leem Lapp. p. 215. not. 66, 3. Hamm. Faun. Norv. p. 4.

Grænselr v. Grafelr, Spec. Reg. p. 177. Torf. Grönl. ant. p. 87. Olaf Tryggvæns Saga p. 263.

Gramselur, Olaf. Reise gienem Zisl. p. 532. Hamm. l. c. p. 5.

Uksuk,

Uksuk, *Cranz* Hiſt. von Grønſ. I. p. 165. Anmærkn. til *Cranz* p. 157. *Staun.* forte Beſkr. over Grønſ. p. 145.

Sea-Calf, *Parſon* i *Philosophic. Transact.* Vol. XLII. p. 381. (Num. 469.) tab. I.

Long-bodied Seal, *ibid.* Vol. XLVII. p. 121.

Grand Phoque, *Büſſon* Hiſt. nat. XIII. p. 333. 343.

Der große Seehund, *Büſſ.* algem. Hiſt. der Natur. VII. Th. 1. B. p. 184. 189.

The great Seal, *Pennant* Synopf. Quadr. p. 341. *Ej.* Hiſt. Quadr. II. p. 524.

Lachrak, *Steller* Nov. Comment. Acad. Scient. Imp. Petr. II. p. 290. *Müll. Saml.* III. p. 250. *Steller* Beſchreib. von *Kamſchatka* p. 107.

Diſſe vare de fem bekiendte Sælarter, om hvilke jeg kunde tale noget udførligt. Gierne havde jeg tilſige leveret Figurer til 2den, 4de og 5te Art, der endnu kunde behøves; men, da jeg har forſømt at aftegne dem i Landet ſelv, eller rettere ſagt, ikke tordet foretage mig ſligt Arbeide, hvortil jeg var uvant, og her intet Exemplar vides, hvorefter Tegningen kunde tages, maae jeg lade dette beroe, indtil videre. Imidlertid har jeg i Aar ſaaet Hovedſkallerne tilſendt af 1ſte, 4de og 5te Art, hvilke jeg herved til Sammenligning vil fremviſe, at det kan ſees, hvor mærkelig de
ere

ere adskilte; og disse Figurer følge med denne Afhandling.

Foruden de anførte Arter, melde Grønlænderne vel endnu om fire andre, men, da disse saaielden treffes, og aldrig ere komne mig for Dine, kan jeg blot anføre deres Navne, med det lidet, Grønlanderne vide at fortælle om dem; og derefter fastsætte den rimeligste Synonymie.

Siette Art.

Søebiørnen.

(Phoca Ursina).

Denne tænker jeg at være Grønlandernes Auekajak, som jeg og har indrykket i min Fauna ¹⁵⁴). De synes ellers at kiende tvende forskiellige Sædne under dette Navn, hvoraf det eene bliver Steller & Søefoe ¹⁵⁵) (Trichechus Manatus), som jeg og under dette Navn har anført i min Fauna ¹⁵⁶), det andet uden al Tvivl Søebiørnen. Maa skee der dog kan være nogen Forskiel paa de Grønlandske Navne, skient

Ud

¹⁵⁴) Faun. Grönl. p. 6. Spec. 4.

¹⁵⁵) Manatus Nov. Comm. Acad. Sc. Petrop. Tom. II. p. 294. Tab. XIV. f. 1.

¹⁵⁶) Faun. Grönl. p. 6. Spec. 3.

Adtalen lyder eens; thi Auekæjak kan have sin Oprindelse af Hvalrossens (Trichechi Rosmari) Navn Auek ¹⁵⁷), og betyde: den der næsten er som en Hvalros; hvilket da best passede paa Søekoen, der hører til eet Genus med Hvalrossen; men Søebjørns Navn skulde maaskee til Forskiæl skrives Auikæjak: den som er nem til at sonderbryde alt.

Denne sigte Grønlanderne om, at den, ligesom Hvidbjørnen (*Ursus maritimus*), opholder sig saavel paa Landet, som i Havet; ligner meget en Hund og har Haar ovetalt paa Kroppen, er hurtig til Beens, og glubsk til at søge enhver, som anfalder den. De giere sig endog saa frygtelige Forestillinger om den, at den skal fortære alt forekommende, baade Mennecker og Dyr, ja endog knaske Stenene sender. Derfor frygtet man den ei ordentlig; kun da, naar en eller anden har seet den i Seen og advaret derom, fahrer man den i Møde med Harpuner, ligesom andre Sæle, men isteden for Blære bruger man en stor Steen, som den gives at slæbe paa, medens man flyer til Land; den forfølger dem strax til Landet, men man kryber op paa store Stene, og, da den ei kan faae den Steen med sig, som den slæber paa, saa-gaar den kun rundt om Stenen, og snærrer sig ind i Linen, hvorved man faaer Tid til at lenze den oven fra. Saa fortæller man;

¹⁵⁷) Faun. Grönl. p. 4. Spec. 2.

man; men der er blandet saa meget fabelagtigt! hers imellem, at det tydelig sees, den maae fielden forekomme, især i de senere Tider; den skal ellers treffes meest End paa Landet.

Naar den fanges, spiser man Riødet. Stenerne skulle være nypperlige til Traad. Tænderne bruges til deres Fangeredskaber, da de ere hvide, faste i sig og siges omtrent $\frac{1}{4}$ Alen lange; Hedningene bruge dem og som Amuleter, og til at lægge paa Bylder.

Dens Synonyma bliver følgende:

Phoca Ursina, Linn. Syst. Nat. T. I. p. 55.

Faun. Grönl. p. 6. Spec. 4. 178) *Erleben*

Mamm. p. 579. Borowski Thiere 1 B.

2 St. p. 2. tab. XI. (Stellers Figur).

Gmel. Syst. nat. T. I. p. 62.

Ursus marinus, Steller Nov. Com. Ac. Sc. Imp.

Petrop. Tom. II. p. 331. Tab. XV. *Briffon*

Quadr. p. 166.

Sæbiørn, *Bomare Naturlex.* Tom. VII. p. 370.

Sæbår, *Hamburg. Mag.* XI. B. p. 264. c. fig.

(Stellers Figur). *Hall. vierf. Thiere*,

p. 585. *Stellers Beschr. von Kamtsch.* p. 97.

Müller Naturhist. I. pag. 195. *Schreber*

Såugth.

58) Paa dette Sted findes og anført blant Synonyma: *Briffons* kleine *Phoca*, men gaar ud, saasom den er en ganske anden Art, nemlig: *Phoca pusilla* Gmel. Syst. I. p. 65.

- Sæugth. III. p. 289. tab. LXXXII. (Stellers
 Figur). Leske Anfangsgr. der Naturg. p. 131.
 Udelungs Gesch. nordöstl. Schiff. pag. 667.
 tab. XIX. (Stellers Figur). Pallas neue
 nord. Beitr. II. p. 288.
 Seelaken, Müll. Saml. III. p. 249.
 Zee-Beer; Houtt. nat. Hist. II. p. 3.
 The Ursine Seal, Pennant Syn. Quadr. p. 344
 Ej. Hist. Quadr. II. p. 526.

Syvende Art.

Sviinsælen.

(Phoca Porcina.)

Den Sælart, jeg herunder forstaaer, kalde Grøn-
 lænderne Sigukrôk σ : den Langsnude, og beskrives
 at have en usædvanlig lang og smal Snude, som en
 Svinetryne, men i det øvrige være, som en Svarte-
 sids. Vel har ingen af de Grønlændere, med hvilke
 jeg har talt, nogentid fanget, men dog seet denne Sæl
 i Søen. Og, da der saavel i Nordlige, som Syd-
 lige Bænde en saadan Sælart skal gives, efter andre
 Skribenters Beretninger, saa har man ei heller Grund
 at tvivle om Grønlændernes Fortælling, at den ogsaa

førefolmer i Davids-Strædet. — Dog maae den være overmaade rar. Synonyma ere disse:

Phoca Porcina, *Molina Naturgesch. von Chili* p. 248.

Siguktok ¹⁵⁹⁾ Faun. Grönl. p. 17.

Farne Viødne & *Leem Lapp.* p. 214.

Botle-Nose Seal, *Pinnant Hist. Quadr.* 2. p. 531.

Jeg maae under denne Sælart anmærke, at jeg vel besidder en Hovedskal af en langfundet Sæl, men tør ikke regne den hid, saasom den ingenslunde svarer til *Molina*'s Beskrivelse. Imidlertid er den og forskjellig fra alle de grønlandske Arter, jeg har seet, og for at gjøre den mere bekendt, vil jeg her levere dens korte Beskrivelse:

Den Sæl, hvoraf denne Hovedskal er tagen, blev skudt i Junii Maaned 1788 paa Amager, ganske inde paa grundt Vand ved Straumbredden. Farven over hele Kroppen var hvidblakket med nogle mørkere Flekker, der neppe giennemskinnede, og gjorde den staalgraa paa disse Steder, dog meget lys, nærmende sig Askefarve. Haarene laae glatte efter Kroppen, uden at style, og vare glindsende. Hovedet var 6 Tom. bredt ved Øinene, og 10 Tom. langt, deraf Snuden indtil Øinene 5 Tom., indtil Mundvigen 4 Tom. Men Snuden rækker noget uden for Underkiæben og gaaer med en skraa Bratning ned til samme, er ogsaa

¹⁵⁹⁾ Her er i min Fauna fæltroft Singuktok.

ſaa bredere. Denne lange Snude er ovenſtil buglet (altsaa ei flat, ſom paa Svartsiden) og noget krum, iſær imellem Dinene, da den ſaae ud, ſom om den ved et Slag var bleven beſkadiget, hvor ved dens Hoved næſten kunde ligne et Faarehoved, derſom det var noget mere ſammentrukket, men Overkiæben mod Enden gjør det bredere og plumperes Snuden er ellers begroet med Haar og af ſamme Farve, ſom Hovedet. Skillerummet mellem Næſeborene har et Dæl, og er fremſtaaende. Underkiæben indtrif Mundvigen $3\frac{1}{2}$ Tom. Næſeborene ſtore, maangefornige. Beidahaarene ſammentrukte og bølgebænde, ſom paa Svartsiden, ſtore men korte, og ei juſt talrige, de bageſte ulige bredere, end de andre, men korte og hvide, de øvrige deels blege, deels ſorte. Paa Underlæben ſaaes ingen ſaadan Børſte, men oven over Dinene vare 3 til 4 fine og korte, af ſamme Farve, ſom et ſlags Dienbryne. Ørehullerne vare temmelig ſtore mod Sædvane, dog ſaae jeg ingen Øreløppe. Forænderne vare ovenſtil 6, hvoraf de 2 yderſte ſadde lidt fra de indre, vare ſtorſt og havde en Skraaning paa indre Side, de 2 næſte adſkilte fra de midterſte, og meget mindre, end de 2 yderſte, dog lidt ſtorre end de midterſte, ſom vare allermindſt og ſadde tæt ved hinanden; diſſe 4 vare legledannede; i Underkiæben vare 4 bitte ſmaa, legledannede og vidt adſkilte. Hundetænderne 4 ſtore, krumme, legledannede, een til hver Side i hver Kiæbe, hvoraf de i Overkiæben gaae inden

§ 3

for

for de i Underkiæben. Rindtænderne 5 i hver Kiæbe til hver Side, alſaa 20 i Tallet, legledannede, og lidt krumme bag ud, have nogle Sideflibe, iſær de bageſte; de i Overkiæben ſidde ſtedſe inderligere mod Mundvigen, end de i Underkiæben. Ganen hvid og floſſet. Halsen temmelig lang og ſlunken. Kroppen ſom paa en ſpragled Sæl i 3die Aar, og ei ſtor efter Hovedets Størrelſe. Forlallerne dannede, ſom paa en almindelig Sæl, men havde ſtore brede blege Kløer; ligesaa paa Baglallerne, hvis inderſte Taa ſyntes noget kortere, end den yderſte. Den ſælbede og var meget mager, ſaa den neppe ſyntes at holde 7 Potter Tran, og uden Tvivl havde været ſyg; den havde og næſten affældet, derfor kunde maaffee Haarene blevet mørkere, naar den havde faaet dem mere udvorne. En Mand, ſom var hos, da jeg betragtede den, ſpurgde, om den var af det langſnubede eller mopsſnubede Slags? thi den forſte ſkulde være ſieldnere, end den ſidſte. Alſaa kalder man den almindelige: mopsſnudet, for medelſt ſin korte Snude; og min beſkrevne, ſom ſieldnere, maatte da blive den langſnubede, ſom den og kan fortiene at kaldes. Om denne kan regnes til nogen af de, ved andre Skribentere, bekiendtgjorte Arter, og til hvilken da, bliver ei let at beſtemme. Den kunde være Parſon's langhalsede Sæl ¹⁶⁰⁾, men det,

¹⁶⁰⁾ Long-necked Seal Parſon, Philoſ. Transact. Vol. XLVII, p. 120. t. VI. Pennans Hiſt. Quadr. 2. p. 521.

det, at han frafiender Forlallerne Tæer, ſtrider derimod; ſaa umaadelig lang var ei heller Halsen, ſom paa hans Figur viſes. Nærmere kommer den Perraults beſkrevne Søfalb ¹⁶¹), om ellers Figuren hos ham er rigtig truſſen; thi den, ſaavelſom Beſkrivellen, komme da ſaa vel overeens med mit ſeete Exemplar, at jeg næſten ikke ſkulde tvivle om, det jo var den ſamme Art; kun dette ſynes at ſtride derimod, at han ikke fandt Negle paa Baglallerne, men maaſkee have de været afflidte, ſom let ſkeer i Fangenſkabet, hvori formodentlig Perraults beſkrevne nogen Tid har levet. Maaſkee og denne bliver een og ſamme med Parſons Skildpadehovede Sæl ¹⁶²)? Dog ſaa har jeg stærk Formodning om, at den kan være de Svenskes Ståtkålar ¹⁶³), ſaavide man kan dømme efter den korte Beſkrivelse paa ſamme, dog ſaaer man vente paa mere Beſtemmelse for at blive vis heri. Indtil videre vilde jeg kalde den: den krumſnubede Sæl (*Phoca Grypus*).

¹⁶¹) Perraults Abhandlungen zur Naturgeſch. 1ſte Band p. 217. tab. XXVIII.

¹⁶²) Tortoise-headed Seal Philoſ. Transact. l. c. tab. VI. Pennant l. c. p. 522.

¹⁶³) Odman i Svensk. Vidensk. Acad. nye Handt. 5. B. p. 84. (tydſke Overſ. p. 82).

Ottende Art.

Søeharen.

(Phoca Leporina.)

Jeg har allerede under Fiordsælens ¹⁶⁴⁾ meldet, at der gives en hvid Forandring af samme, som Grenlænderne kalde Ukalerajek, men foruden samme melde de om en anden Sælart, hvilken de deels kalde med samme Navn, deels til Forskiel Imam-Ukalia : Søeharen. Samme skal være ganske hvid overalt, og have ildrede Dienringe. En troeværdig dødt Grenlænder har fortalt mig, selv at have fanget en saadan, saa at jeg saa meget mindre tør tvivle om dens Tilværelse. Dens Synonyma blive da:

Phoca Leporina, Act. Acad. Scient. Imp. Petrop. 1777. T. I. P. I. p. 264. Tab. VIII IX.
Imab-Ukalia; Faun. Grönl. p. 17.

Jagees *Leem* Lapp. p. 213.

Der Sibirische Seehund, Schreb. Säugth. III.
p. 310.

¹⁶⁴⁾ See dette Hefte pag. 77.

Niende Art.

Atârpiak.

Om denne tør jeg næſten intet beſtemme, hverken om den er til, eller den er et Dyr, der hører til Sælsſlægten; thi Beretningerne herom ere meget forſkiellige og ganſke ſtridige. For mig har man beſkrevet et Sæedyr, under det Navn Atârpiak ¹⁶⁵: ret lige Svartſiden, ſaaledes, at den ſkulde i Haar og Farve ſaa ganſke ligne Svartſiden, at den endog havde de ſorte Buxer paa Siderne, men ei ſkulde være ſtørre, end at man kunde lægge den paa en Haand. Den pleiede at ophales med en Fiſkeſnøre eller ſees ved Strandbredden i Tunnudliorbik-Fiorden ¹⁶⁵). Men for andre er den kaldet Atârpek (maaſke rettere Atârpik ¹⁶⁶: den rette ægte Svartſide) og beſkrevet, ſom meget ſtørre end den bekiendte Svartſide ¹⁶⁵). Heri er da ikke got at finde rede. Men, da Colonien Julianeſhaab i de ſenere Tider juſt er anlagt ved Tunnudliorbik-Fiorden, var det vel mueligt at ſaae bragt Sagen til Wiſhed.

¹⁶⁵) See Faun. Grönl. p. 17.

¹⁶⁶) Anmerk. til Cranz Hiſt. von Grönl. p. 159.

Forklaring paa Figurerne.

Tab. XII. Fig. 1.	Hovedskallen af Svartsiden.
Fig. 2.	— af Klappindsen.
Tab. III. Fig. 3.	— af Kemmesælen.
Fig. 4.	— af den krumsnudede Sæl.

Alle i formindsket Størrelse.

- Tab. X. Fig. 3. A. Kemmesælens Bændelorm.
 B. Sammes Hoved noget forstørret.
 a. Forreste Ende.
 bbbb. Hiernelapperne.
 cc. De tilspueladende Yrer.
 d. Halsen.
 e. Forreste smale Læed.
 f. Kroppens bredere Læed.
 g. Gathoret.

